

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MOŽNOSTI ZAPOJENÍ SDRUŽENÍ HASIČŮ
ČECH, MORAVY A SLEZSKA PŘI REALIZACI
OPATŘENÍ OCHRANY OBYVATELSTVA**

Autor práce: Patrik Páleník

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Patrik Páleník

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Píbram

Název bakalářské práce: Možnosti zapojení Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při realizaci opatření ochrany obyvatelstva

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Possibilities of Fire Association's Involvement in Bohemia, Moravia and Silesia and Protection of the Population During Implementation of Measures

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2022

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat možnosti členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při přípravě a realizaci opatření ochrany obyvatelstva.

Vedlejším cílem bakalářské práce je charakteristika Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, zaměření výcviku a školení, úpravu vnitřních předpisů a metodických programů.

Student: Patrik Páleník	25.4.2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.	30.5.2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.5.2022 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	18.5.2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24.5.2022 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu PhDr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PÁLENÍK, P. *Možnosti zapojení Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při realizaci opatření ochrany obyvatelstva*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 65 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: ochrana obyvatelstva, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, bezpečnost, mimořádná událost

Hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat možnosti členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při přípravě a realizaci opatření ochrany obyvatelstva. Vedlejším cílem bakalářské práce je charakteristika Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, zaměření výcviku a školení, úpravy vnitřních předpisů a metodických programů. Úvodem je nejprve rozebrána ochrana obyvatelstva v teoretické rovině, včetně jednotlivých úkolů, následně se autor věnuje charakteristice Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Praktická část je věnována dotazníkovému šetření, které bylo realizováno počátkem roku 2023 mezi 89 členy tohoto sdružení. V závěru autor prezentuje výstupy tohoto výzkumu a odpovídá přitom na otázku, jaké možnosti vzdělávání a realizace opatření ochrany obyvatelstva nabízí sdružení svým členům, a jak je tato aktivita hodnocena ze strany těchto členů.

ABSTRACT

PÁLENÍK, P. *The Possibilities of Fire Association's Involvement in Bohemia, Moravia and Silesia and Protection of the Population During Implementation of Measures*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 65 pp. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: protection of the population, Fire Association in Bohemia, Moravia and Silesia, safety, extraordinary event

The main goal of the bachelor's thesis is to examine the possibilities of members of the Association of Firefighters of Bohemia, Moravia and Silesia in the preparation and implementation of population protection measures. A secondary objective of the bachelor's thesis is the characteristics of the Association of Firefighters of Bohemia, Moravia and Silesia, the focus of training and education, the modification of internal regulations and methodological programs. The introduction first discusses the protection of the population on a theoretical level, including individual tasks, then the author focuses on the characteristics of the Association of Firefighters of Bohemia, Moravia and Silesia. The practical part is devoted to a questionnaire survey, which was carried out at the beginning of 2023 among 89 members of this association. In the end, the author presents the results of this research and answers the question of what educational opportunities and implementation of population protection measures the association offers to its members, and how this activity is evaluated by these members.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Ochrana obyvatelstva	14
2.1 Definice	14
2.2 Zákonná úprava	15
2.3 Bezpečnostní situace 21. století.....	16
2.4 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030	19
2.4.1 Rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva	20
2.4.2 Podpora úkolů a opatření ochrany obyvatelstva	21
2.4.3 Zvyšování účinnosti organizace ochrany obyvatelstva.....	22
2.5 Úkoly ochrany obyvatelstva	23
2.5.1 Varování a vyrozumění	23
2.5.2 Evakuace	24
2.5.3 Nouzové přežití	25
2.5.4 Ukrytí	26
3 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	27
3.1 Charakteristika SH ČMS	27
3.2 Organizační struktura a vztahy	27
3.3 Stanovy	28
3.4 Vzdělávání členů SH ČMS.....	30
3.5 Zapojení členů SH ČMS do opatření ochrany obyvatelstva	31
4 Praktická část	33
4.1 Výsledky šetření	33
4.1.1 Základní informace	33
4.1.2 Ochrana obyvatelstva	37

4.2	Shrnutí a diskuse	47
4.3	Výzkumné hypotézy	49
4.4	Výzkumné otázky	50
	Závěr	52
	Seznam použitých zdrojů	53
	Seznam zkratk	56
	Seznam tabulek a grafů	57
	Seznam příloh.....	58

Úvod

Od úsvitu dějin musí lidstvo v zájmu svého přežití čelit řadě nepříznivých vlivů, které ovlivňují jeho počínání a ohrožují jeho bezpečnost. Tyto vlivy mohou mít řadu podob, ať už je řeč o hrozbách pocházejících z přírody, tak o hrozbách vyvolaných činností člověka. Na jedné straně dokáže člověk svou vynalézavostí řadu z nich eliminovat na minimum, na straně druhé je ale také schopen vytvářet neustále nová a nová nebezpečí. Přestože řada autorů zabývajících se bezpečnostními otázkami hovoří v souvislosti s dnešní dobou o minimálním riziku vzniku světového konfliktu, či o relativním bezpečí, některé události posledních let mohou evokovat oprávněné pochybnosti o tomto předpokladu. Dne 24. 1. 2023 se tzv. hodiny posledního soudu posunuly nejbližší k půlnoci v historii měření (90 sekund před půlnocí), především kvůli válce na Ukrajině a neustálým hrozbám jadernými zbraněmi ze strany Ruské federace.¹ Stále častěji se hovoří také o zvyšujícím se riziku ozbrojeného střetu mezi Spojenými státy a Čínou. Vedle toho v posledním půlstoletí čelilo lidstvo několika jaderným haváriím (té poslední, v japonské Fukušimě, relativně nedávno a přesto ani po více než 10 letech od havárie nejsou všechny její důsledky uspokojivě vyřešeny), přesto se ve velkém staví další jaderná zařízení produkující desetitisíce tun nebezpečného radioaktivního odpadu každý rok. Tento odpad může být životu nebezpečný za stovky (a v některých případech i tisíce) let, ačkoli lokality pro úložiště tohoto odpadu se hledají jen velmi nesnadno.² Vezmeme-li dále v potaz „běžné“ přírodní pohromy, jakými jsou ničivá zemětřesení, tsunami či tornáda, nebo nedávnou zkušenost s pandemií COVID-19, je neoddiskutovatelné, že problematika ochrany obyvatelstva je stále aktuální, ba možná i aktuálnější než dříve.

Počátky stále probíhajícího konfliktu na Ukrajině zřetelně demonstrovaly, nakolik může být problematika připravenosti obyvatel na mimořádné události podceňována. Mnozí civilisté tehdy opouštěli své domovy bez jakéhokoli vybavení, velmi rychle se projevil nedostatek základních potřeb a v některých případech i pitné vody, obyvatelé nebyli vpouštěni do protiletectvých krytů a během bombardování zůstávali na ulicích,

---

¹ MECKLIN, J. A time of unprecedented danger: It is 90 seconds to midnight. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2023. [cit. 12.2.2023].

² BESAND, M. et al. Zpráva o jaderném odpadu ve světě: Zaměřeno na Evropu. *Heinrich Böll-Stiftung* [online]. 2019. [cit. 24.2.2023].

přestože v těchto krytech byly mnohdy volné kapacity. Je proto na místě se ptát, kolik životů mohlo být ušetřeno, kdyby celý systém fungoval bezchybně. Bez ohledu na to, zda budeme ochranu obyvatelstva chápat jako systém, či jako plnění úkolů civilní ochrany (viz dále v této práci), vždy se bude jednat o mix celé řady preventivních, ochranných, záchranných, příp. likvidačních prací, vyžadující maximální a pokud možno bezchybnou součinnost všech zainteresovaných subjektů, samotné občany nevyjímaje. Jedním z těchto subjektů mohou být i neziskové organizace či dobrovolnické spolky. Právě činností nejpočetnějšího dobrovolnického hasičského spolku v oblasti přípravy a realizace opatření ochrany obyvatelstva se věnuje předkládaná bakalářská práce. Ta je členěna na dvě části – část teoretickou a část praktickou. V rámci teoretické části je nejprve v obecné rovině přiblížena problematika ochrany obyvatelstva, následně je blíže charakterizováno Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Praktická část je věnována výzkumu, který byl realizován počátkem roku 2023 mezi 89 členy tohoto spolku.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zkoumat možnosti členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při přípravě a realizaci opatření ochrany obyvatelstva. Vedlejším cílem bakalářské práce je charakteristika Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, zaměření výcviku a školení, úpravy vnitřních předpisů a metodických programů. V rámci toho byly formulovány následující výzkumné otázky:

V1: Jaké možnosti přípravy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva nabízí SH ČMS svým členům?

V2: Jak jsou tyto možnosti ze strany členů SH ČMS hodnoceny?

V3: Jakým způsobem jsou členové SH ČMS zapojováni do realizace opatření ochrany obyvatelstva?

Dále byly formulovány následující hypotézy:

H1: Orientace v problematice ochrany obyvatelstva souvisí s dobou členství respondentů u SH ČMS.

H2: Povědomí o možnostech vzdělávání v rámci SH ČMS souvisí s dosaženým vzděláním respondentů.

H3: Hodnocení nabízených vzdělávacích příležitostí ze strany členů SH ČMS souvisí s jejich dosaženým vzděláním.

Teoretická východiska řešené problematiky jsou zpracována na základě literární rešerše. Je zde využita metoda studia odborné literatury, dalšími zdroji informací jsou pak odborné časopisy, legislativní prameny a další internetové zdroje.

K zodpovězení výše formulovaných výzkumných otázek byl zvolen kvantitativní přístup. Ten lze chápat jako takový výzkum, který využívá numerické měření sledovaných jevů.³ „Zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů, resp. jejich míru (stupeň). Číselné údaje se dají matematicky zpracovat. Je možno je sčítat, vypočítat jejich průměr, vyjádřit je v procentech nebo použít další metody matematické statistiky

---

³ SKUTIL, M. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha, 2011. s. 59.

(vyjádřit směrodatnou odchylku, korelační koeficient, statistickou významnost mezi dvěma nebo více výsledky apod.)“⁴. Nespornými výhodami tohoto druhu výzkumu jsou rovněž možnost pracovat s větším výzkumným vzorkem, a tedy i částečně zobecňovat zjištěné skutečnosti, jeho relativně menší časová náročnost či nezávislost výsledků na osobě výzkumníka.⁵ Zejména prvně uvedená charakteristika, tedy možnost pracovat s větším výzkumným vzorkem, byla významná pro volbu použité metody.

Metodou sběru dat, která byla ve výzkumu využita, je dotazníkové šetření. Dotazník je nejčastěji využívanou metodou zjišťování údajů a jeho hlavní předností je právě možnost získat informace od velkého počtu respondentů. „Výhodou dotazníku je také jednodušší zpracování a vyhodnocení získaných dat, skutečnost, že respondent může dotazník vyplnit v době a místě, které mu nejvíce vyhovuje a na jeho vyplnění má dostatečné množství času“⁶.

V rámci realizovaného šetření byl užit nestandardizovaný dotazník vlastní konstrukce. Tohoto nástroje bylo využito zejména proto, že žádný standardizovaný dotazník obdobného charakteru se nepodařilo dohledat. S ohledem na stanovené cíle výzkumu a formulované výzkumné otázky byl dotazník konstruován tak, aby na tyto otázky poskytl odpovědi.

Dle Gavory⁷ by dotazník měl mít promyšlenou strukturu a obvykle se skládá ze tří částí – vstupní části, těla dotazníku a závěrečné části s poděkováním respondentům. Vstupní část obsahuje kromě oslovení respondentů také stručné představení autora práce, stejně jako představení výzkumu a jeho cílů. Autor zde zároveň apeluje na svědomité vyplnění a zdůrazňuje anonymitu výzkumu. Vlastní tělo dotazníku sestává ze šestnácti otázek (příčemž užito bylo jak otázek otevřených, tak i uzavřených a polouzavřených). Dotazník byl vytvořen v elektronické podobě prostřednictvím formuláře Google a distribuován skrze sociální síť a elektronickou poštu (z tohoto důvodu neexistuje textová podoba dotazníku, pro účely této práce byl proto vytvořen přepis, který je součástí příloh této práce-Příloha I). Nejprve v rámci jakéhosi předvýzkumu, v rámci kterého, se zjišťovala srozumitelnost jednotlivých otázek a následně v rámci řádného šetření.

---

⁴ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno, 2000. s. 31.

⁵ Tamtéž.

⁶ HLAĐO, P. *Úvod do pedagogického výzkumu pro učitele středních škol*. Brno, 2011. s. 30.

⁷ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno, 2000. s. 99.

Internetový odkaz na samotný dotazník se nachází na adrese uvedené níže, nicméně nutno zdůraznit, že počínaje 26. únorem 2023 již nepřijímá nové odpovědi:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdSs-RBNmB6pJQJSgfKPzdGf9zQqO0qNPszu0wxpszZQ2drgA/viewform>

Oslovenými respondenty byli členové SH ČMS, přičemž tito byli osloveni prostřednictvím oficiálních stránek SH ČMS na sociální síti Facebook a dále pak prostřednictvím emailu. S ohledem na tyto skutečnosti nelze přesně specifikovat počet oslovených respondentů, a tedy ani návratnost dotazníků. Sběr odpovědí byl zahájen dne 31. 1. 2023 a ukončen k 26. 2. 2023, trval tedy bezmála měsíc. Celkový počet získaných odpovědí činil ke dni ukončení 89.

Formulované hypotézy byly statisticky testovány prostřednictvím chí kvadrát testu o nezávislosti proměnných. Hladina významnosti zde byla stanovena na standardních 5 %. Jednotlivé výpočetní kroky jsou zpracovány v přílohách této práce (Příloha III). Výsledky provedeného testu jsou pak prezentovány v kap. 4.3. Při rozhodování o platnosti či neplatnosti formulovaných hypotéz bylo použito srovnání hodnoty vypočteného testového kritéria s hodnotou kritického oboru. K výpočtům bylo užito funkcí softwaru MS Excel. Výsledná zjištění jsou zpracována v tabulce 4.

2 Ochrana obyvatelstva

Studium problematiky ochrany obyvatelstva je multioborovou disciplínou přesahující jak do technických, tak netechnických oborů. Samotný pojem ochrana obyvatelstva má poměrně široký význam, proto je vhodné úvodem této práce daný termín vymežit spolu s dalšími aspekty, podstatnými pro pochopení této problematiky.

2.1 Definice

Ochranu obyvatelstva lze chápat několika způsoby. Nejprve je nutné zmínit definici vycházející ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o IZS“), který ji vymezuje jako „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“⁸.

V širším pojetí je možné ochranu obyvatelstva vymežit dle Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 (dále jen „Koncepce 2025/2030“) jako „*systém prevence, připravenosti a odezvy vůči mimořádným událostem a krizovým situacím, jehož cílem je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí. Ochrana obyvatelstva pokrývá hrozby nevojenského i vojenského charakteru a je úkolem státních orgánů, orgánů územních samospráv, právnických a podnikajících fyzických osob, ale také úkolem samotných občanů*“⁹.

Zatímco prvně jmenovaná definice hovoří výhradně o plnění úkolů civilní ochrany, charakteristika vycházející z Koncepce 2025/2030 je obsáhlejší, hovoří o vojenských i nevojenských hrozbách, především zmiňuje subjekty zapojené do tohoto systému. Ačkoli obě definice hovoří ve své podstatě o tomtéž a vzájemně si neodporují, je nutno zdůraznit, že širší pojetí formulované Konceptí 2025/2030 působí komplexněji, zejména s odkazem na zapojené subjekty, neboť předpokladem fungování a efektivity tohoto systému (či obecněji – bezpečné společnosti) je spolupráce všech těchto subjektů,

---

⁸ § 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

⁹ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030*. Praha, 2020. s. 5.

tedy včetně řadových občanů. Jak uvádí Kavan, „*občané mají právo na pomoc státu, ale mají i povinnost a spoluzodpovědnost za svoji ochranu*“¹⁰.

V rámci běžných, každodenních událostí, se tedy jedná o úkoly, které plní záchranářské prvoplánové složky v integrovaném záchranném systému v rámci své profesní náplně směřující k ochraně osob a majetku.¹¹ Při katastrofách a nouzových situacích, obzvláště při vypuknutí ozbrojeného konfliktu, jde o řadu úkolů náročných jak na přípravu a plánování, tak i z hlediska materiálních a finančních nákladů.¹²

Ve výše citovaných definicích se vyskytují další termíny, kterými jsou „civilní ochrana“ a „mimořádná událost“. Pod pojmem civilní ochrana se podle dnešní legislativy rozumí „*souhrn činností a postupů včetně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. Za válečného stavu se civilní ochrana stává součástí systému obrany státu a zabezpečuje humanitární úkoly uvedené v čl. 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmlouvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů ze dne 12. srpna 1949*“¹³.

Mimořádnou událost lze vymezit jako „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“.¹⁴

2.2 Zákonná úprava

Systém ochrany obyvatelstva je upraven celou řadou právních předpisů. Těmi nejdůležitějšími jsou:

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů;

---

¹⁰ KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice, 2011. s. 5.

¹¹ NAVRÁTIL, L. *Ochrana obyvatelstva*. České Budějovice, 2006. s. 13.

¹² LINHART, P. *Některé otázky ochrany společnosti*. Praha, 2005. s. 18.

¹³ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha, 2015. s. 15.

¹⁴ § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

- vyhláška č. 380/2002 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Vedle uvedených pramenů je nutno zmínit i další související předpisy, kterými mimo jiné jsou:

- nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva;
- vyhláška č. 328/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému;
- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně;
- vyhláška č. 247/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany;
- zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů;
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů;
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky;
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Významným dokumentem je rovněž Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030, který je představen dále v této práci.

2.3 Bezpečnostní situace 21. století

Jestliže byla v předešlé kapitole zmíněna bezpečná společnost, je na místě věnovat pozornost pojmu bezpečnost. Jak uvádí Waisová,¹⁵ jediná univerzální a všezahrnující definice bezpečnosti neexistuje. Rozdílnost názorů a různých pojetí bezpečnosti jsou determinovány konkrétními konceptuálními, teoretickými a časovými rámci, do nichž jsou zasazeny. Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany

---

¹⁵ WAISOVÁ, Š. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti. *Global Politics: časopis pro politiku a mezinárodní vztahy* [online]. 2004, č. 3. [cit. 15.11.2022].

obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu chápe bezpečnost jako „stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace. Pro vymezení systému na podmínky státu je obsah bezpečnosti uveden v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. V tomto případě používáme pojem bezpečnost státu“¹⁶.

Kavan¹⁷ dále uvádí, že bezpečnost státu může vykazovat vnější i vnitřní rozměr. Vnější bezpečností se rozumí stav, kdy jsou v maximální možné míře eliminovány hrozby ohrožující stát zvnějšku a kdy je stát připraven na případné řešení těchto hrozeb. Jako příklady uvádí hrozby vojenské či ekonomické povahy nebo problémy spojené s migrací. U těchto příkladů je vhodné se na okamžik zastavit. Pokud jde o problémy s migrací, Česká republika aktuálně řeší problém několika set tisíc ukrajinských uprchlíků (jejich zabezpečení, integraci, aj.) a současně stále čelí přílivu syrských uprchlíků (ačkoli v tomto případě je Česká republika spíše tranzitní zemí). Zároveň se České republice nevyhýbají ani hrozby ekonomické povahy, neboť společně se svými západními spojenci svádí regulérní ekonomickou válku s Ruskem, kdy na straně jedné uvalilo západní společenství ekonomické sankce proti Rusku, na straně druhé čelí v reakci na tyto kroky bezprecedentní energetické krizi, jejíž dopady pocítuje zřejmě každý člověk v této zemi. Pokud jde o otázky hrozeb vojenské povahy, velmi výmluvně to shrnul náčelník generálního štábu Armády ČR Řehka: „*nechci vyvolávat paniku, ale pravda je ta, že jsme ještě nikdy nebyli takhle blízko tomu, aby přeskočila ta jiskra a dostali jsme se do konfliktu jako NATO a Ruská federace (...) znamená to, že je vyšší riziko nějakého válečného konfliktu i pro nás*“¹⁸. Vedle těchto hrozeb je třeba zmínit i další, například hrozby kybernetických či teroristických útoků nebo jiných asymetrických konfliktů, neboť, jak uvádí Nye „z 226 významných ozbrojených konfliktů mezi roky 1945 – 2002 byla necelá polovina z nich vedena mezi státy a ozbrojenými skupinami (...) co je nové, je nárůst

---

¹⁶ MV ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha, 2016. s. 5.

¹⁷ KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice, 2011. s. 9.

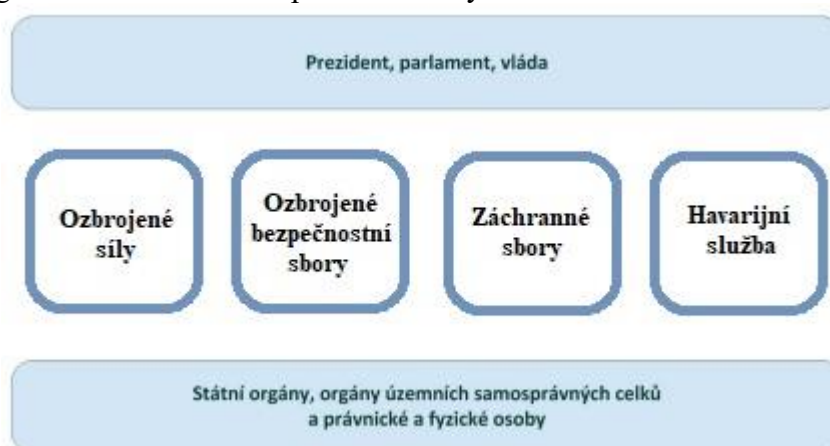
¹⁸ ŘEHKA, K. Interview. *Interview ČT24*. TV, ČT24, 5. října 2022, 18:28.

nepravdělných armád a technologické změny, které dávají stále větší destruktivní sílu do rukou malých skupin“¹⁹.

Vnitřní bezpečnost je pak možno chápat jako stav, kdy jsou maximálně eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř, a kdy je stát na tyto hrozby připraven. „*Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí“²⁰.*

Za zajištění bezpečnosti České republiky a funkčnost bezpečnostního systému odpovídají orgány státu. Celý bezpečnostní systém lze znázornit také graficky, viz obr. 1.

Obr. 1: Organizační struktura bezpečnostního systému ČR²¹

Z hlediska zkoumané problematiky jsou na obr. 1 významné zejména čtyři čtvercové objekty uprostřed, které lze v tomto případě označit za bezpečnostní složky či pilíře bezpečnosti. Kolektiv autorů pod hlavičkou MV ČR²² pak člení bezpečnostní hrozby do tří skupin:

- vnější hrozby (ohrožení svrchovanosti státu);
- vnitřní hrozby (narušení vnitřního pořádku a veřejné bezpečnosti) a
- ostatní hrozby (mimořádné události, přírodní a technické katastrofy aj.).

¹⁹ NYE, J. S. Is Military Power Becoming Obsolete? *Project Syndicate* [online]. 2010. [cit. 18.11.2022].

²⁰ MV ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha, 2016. s. 6.

²¹ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha, 2015. s. 12.

²² Tamtéž, s. 13.

Velmi zjednodušeně lze říci, že za řešení rizik vycházejících z vnějších hrozeb jsou zodpovědné především ozbrojené síly České republiky, vnitřním hrozbám by dle tohoto členění měla čelit zejména Policie České republiky, ostatním hrozbám pak HZS ČR, případně posledně zmíněný pilíř „havarijní služby“, který představuje zapojení ostatních složek IZS a právnických a podnikajících fyzických osob. Uvedené zjednodušení spočívá především ve skutečnosti, že působení těchto složek se do značné míry prolíná a doplňuje, proto jej nelze vnímat zcela striktně.

2.4 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030

Koncepce 2025/2030 byla zpracována Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky v souladu s § 7, odst. 2, písm. e) zákona o IZS a dne 21. června 2021 byla po projednání schválena na schůzi vlády Česká republika a to usnesením č. 560. Jedná se o dokument, který obsahově navazuje na předešlou Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2020 a s výhledem do roku 2030, publikovanou v roce 2013. Materiál definuje tři strategické cíle, které reprezentují klíčové oblasti změn pro období vymezené touto koncepcí. Pro naplnění těchto cílů je zde formulováno dvanáct základních úkolů ochrany obyvatelstva. Hlavním smyslem je budování podmínek pro bezpečný život obyvatelstva.

Vedle uvedeného se Koncepce 2025/2030 věnuje ve své úvodní části popisu strategického prostředí reflektujícího probíhající nebo předpokládané vývojové trendy, které mají relevanci k vymezeným strategickým cílům a souvisejícím úkolům. Za významné trendy je dle tohoto materiálu možno považovat:²³

- společenskou změnu a prohlubování nerovností,
- změny klimatu a další hrozby ohrožující integritu společnosti,
- zrychlující se technologická změna a konektivita,
- diverzifikace vzdělávání a učení se,
- změny sídelní struktury.

---

²³ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030*. Praha, 2020. s. 9.

Výše zmíněné strategické cíle definované touto koncepcí jsou tedy tři, přičemž ke každému z nich se váží čtyři úkoly ochrany obyvatelstva. Těmito cíli jsou:²⁴

- rozvoj podmínek,
- podpora úkolů a opatření,
- zvyšování účinnosti organizace.

2.4.1 Rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva

Obr. 2: Strategický cíl 1 – rozvoj podmínek²⁵

Je neoddiskutovatelné, že bez odpovídajícího právního ukotvení a potřebných zdrojů by systém ochrany obyvatelstva nemohl fungovat. Jak je z obr. 2 patrné, tak v souvislosti s rozvojem podmínek je nutné zaměřit se na čtyři úkoly vycházející z dosavadních zkušeností a akceptujících předpokládané vývojové trendy:²⁶

- a) adekvátní právní podmínky, neboť materiál zmiňuje řadu legislativních nedostatků vztahujících se k ochraně obyvatelstva, například v oblasti stavebního řízení a územního plánování nebo v oblasti plnění úkolů ochrany obyvatelstva při ohrožení státu či ve válečném stavu. Alarmujícím příkladem posledně jmenovaného (třebaže ze zahraničí) budiž situace, kdy některým ukrajinským

²⁴ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030*. Praha, 2020. s. 4.

²⁵ tamtéž, s. 12.

²⁶ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030*. Praha, 2020. s. 12-14.

civilistům byl v jejich vlasti odepřen přístup do protiletectkých krytů během raketových útoků.²⁷

- b) příprava volených zástupců, kde materiál upozorňuje zejména na starosty obcí, kteří mají v systému přípravy a odezvy nezastupitelnou úlohu, nicméně ve většině případů postrádají vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva, resp. jejich odborná příprava se omezuje pouze na jednodenní kurz.
- c) personální zabezpečení, neboť, jak autoři koncepce upozorňují, systém ochrany obyvatelstva v oblasti veřejné správy je dlouhodobě personálně deprivován.
- d) materiálně-technické zabezpečení a s tím související nedořešená standardizace materiálně-technických požadavků, která by stanovila kvalitativní i kvantitativní kritéria pro toto vybavení.

2.4.2 Podpora úkolů a opatření ochrany obyvatelstva

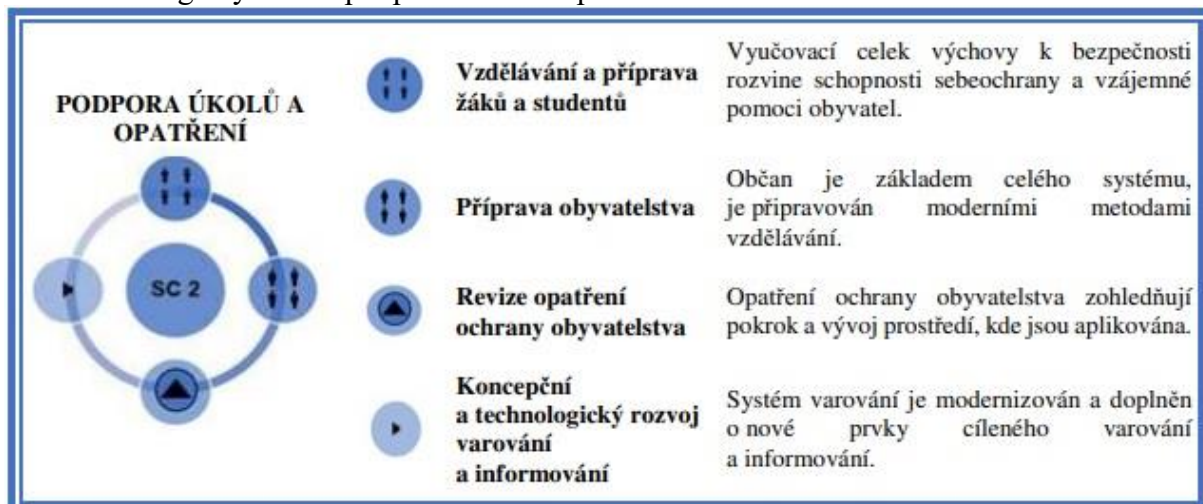
Koncepce 2025/2030 připomíná, že přestože ochrana obyvatelstva je jednou ze základních povinností státu, v mnoha ohledech (například do doby příjezdu IZS) je však občan odkázán na schopnosti a znalosti své či jiných občanů a tyto schopnosti a znalosti mohou v některých případech významně ovlivnit dopady mimořádné situace. Proto materiál v rámci druhého strategického cíle definuje čtyři úkoly:

- a) vytvořit v rámci vzdělávacích programů pro základní a středoškolské vzdělávání samostatnou oblast „Výchova k bezpečnosti“ a zahájit její realizaci;
- b) posílit přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci s důrazem na moderní metody vzdělávání;
- c) revidovat opatření ochrany obyvatelstva, konkrétně evakuaci, nouzové přežití, prostředky individuální ochrany a ukrytí, neboť tato opatření musí reagovat na pokrok i vývoj prostředí v němž jsou uplatňována;
- d) koncepčně a technologicky modernizovat varování a informování obyvatelstva.

---

²⁷ ŠUMNÝ, J. Ukrajinci si stěžují, že je nechtějí pouštět do krytů. *Seznam zprávy* [online]. 2022. [cit. 20.11.2022].

Obr. 3: Strategický cíl 2 – podpora úkolů a opatření²⁸

2.4.3 Zvyšování účinnosti organizace ochrany obyvatelstva

„Ke zvyšování účinnosti organizace ochrany obyvatelstva je potřeba posilovat mechanismy spolupráce a provázanost jednotlivých prvků systému. Za tímto účelem je třetí strategický cíl zacílen na následující úkoly“²⁹:

- realizace pravidelných cvičení souvisejících s ochranou obyvatelstva, za tímto účelem má být vytvořen nástroj k jejich evidenci vč. významných závěrů a doporučení;
- vytvoření jednotné plánovací dokumentace pro odezvu na mimořádné události a krizové situace;
- vytvoření podmínek pro větší využívání nestátních neziskových organizací při plnění úkolů ochrany obyvatelstva;
- vytvoření analytických nástrojů a aplikací či informačních systémů pro podporu ochrany obyvatelstva.

²⁸ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030*. Praha, 2020. s. 18.

²⁹ Tamtéž, s. 27.

Obr. 4: Strategický cíl 3 – zvyšování účinnosti organizace³⁰

2.5 Úkoly ochrany obyvatelstva

Vrátíme-li se nyní k vymezení ochrany obyvatelstva (viz kap. 1.1), tak lze stručně shrnout, že obě tyto definice hovoří o ochraně životů a zdraví občanů, příp. dalších zákonem chráněných hodnot. Z tohoto cíle a koneckonců i z celého předešlého textu vyplývá, že se jedná o mix celé řady preventivních, ochranných, záchranných a likvidačních opatření. Přiblížení vybraných těchto opatření je předmětem následujících řádků.

2.5.1 Varování a vyrozumění

Jak uvádí Kavan,³¹ „varování a tísňové informování obyvatelstva je nedílnou součástí všech opatření na ochranu obyvatelstva. Zabezpečení varování a tísňového informování má zásadní vliv na redukci vlivu mimořádných událostí, na zdraví a životy obyvatelstva, jeho majetek, ale i další hodnoty“.

Základním prostředkem pro vyhledávání signálů je síť koncových prvků varování (sirény, místní rozhlas) začleněných do jednotného systému varování a vyrozumění.³²

³⁰ MV – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 a výhledem do roku 2030*. Praha, 2020. s. 27.

³¹ KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice, 2011. s. 49.

³² KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava, 2005. s. 12.

Zákon o IZS ukládá ministerstvu vnitra, jehož úkoly v tomto ohledu plní MV – generální ředitelství HZS ČR povinnost zajišťovat a provozovat tento systém.³³ Ten je dle oficiálních stránek HZS ČR³⁴ budován v České republice od roku 1991 a základem tohoto systému je síť koncových prvků varování, přičemž k březnu roku 2022 se na našem území nachází více než 9 600 těchto prvků.

V případě hrozby nebo vzniku mimořádné události je obyvatelstvo varováno signálem „všeobecná výstraha“, který zní po dobu 140 sekund a je charakteristický kolísavým tónem, přičemž může zaznít třikrát po sobě. Následuje mluvená informace o povaze nebezpečí a instrukce pro obyvatelstvo. V případě potřeby má HZS ČR právo rovněž vstoupit do hromadných sdělovacích prostředků, případně může být obyvatelstvo informováno prostřednictvím hromadného rozesílání SMS zpráv.³⁵

2.5.2 Evakuace

Evakuace, jakožto jeden ze základních prvků ochrany obyvatelstva je souborem opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, ale i technického zařízení, případně strojů a materiálů k zachování nutné výroby, či nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.³⁶ Kavan³⁷ doplňuje, že jde o jedno z nejúčinnějších a nejrozsáhlejších opatření prováděné na základě předpokladu zásadního či dlouhotrvajícího zhoršení životních podmínek vlivem mimořádné události (např. vlivem přírodních katastrof – povodně, požáry; nebo průmyslových havárií – radiační, chemické).

Evakuaci lze diferencovat na:³⁸

- dle rozsahu opatření (objektová, plošná);
- dle doby trvání (krátkodobá, dlouhodobá);

---

³³ § 7, odst. 2, písm. f) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

³⁴ HZS ČR. Varování obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2022. [cit. 19.11.2022].

³⁵ Tamtéž.

³⁶ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava, 2005. s. 28.

³⁷ KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice, 2011. s. 49.

³⁸ MIKA, O. J. et al. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava, 2012. s. 42.

- dle varianty ohrožení (přímá – prováděná bez předchozího ukrytí, např. při živelních pohromách; evakuace po předchozím ukrytí – tedy po snížení prvotního ohrožení, např. při radiační havárii);
- dle způsobu realizace (samovolná, řízená).

Jestliže byla v předešlém textu řeč o potřebě součinnosti obyvatelstva a jeho vzdělávání k sebeochraně, tak je na místě na tomto místě zmínit evakuační zavazadlo, které by měl každý jednotlivec připravit pro potřebu evakuace. Doporučeným obsahem takového zavazadla jsou: osobní doklady, peníze, drobné cennosti, vkladní knížky a další cenné papíry, potřebné léky a zdravotní pomůcky, recepty, souprava náhradního sezónního oblečení, spací pytel nebo přikrývka, karimatka či nafukovací lehátko, základní potraviny a voda na 2-3 dny, přenosné rádio, mobilní telefon, svítilna, baterie či powerbanka, zápalky či zapalovač, nůž, otvírák na konzervy, toaletní potřeby a potřeby osobní hygieny.³⁹ Přestože obsah takového zavazadla může působit jako všeobecně známá informace, konflikt na Ukrajině v roce 2022 zřetelně demonstroval, že ve skutečně kritických situacích lidé i na tyto samozřejmosti zapomínají a velmi snadno jich může být nedostatek. Baštecká⁴⁰ doporučuje, aby každá osoba měla jen jedno zavazadlo o maximální váze 25 kg v případě dospělého člověka a 10 kg u dítěte. Je přitom nezbytné, aby každé takové zavazadlo bylo označeno z důvodu rozpoznání majitele.

2.5.3 Nouzové přežití

S evakuací úzce souvisí také nouzové přežití, které lze vymezit jako „*dočasný způsob přežití obyvatelstva postiženého následky mimořádných událostí nebo krizových situací. Zahrnuje zejména opatření k nouzovému ubytování, zásobování potravinami, pitnou vodou a energiemi a organizování humanitární pomoci*“⁴¹. Základním prostředkem je tedy využití předem vytipovaných smluvně zajištěných stálých objektů, které jsou součástí havarijních plánů jednotlivých orgánů státní správy a obecní samosprávy. Zařízení pro nouzové ubytování a stravování je zřizováno pro zajištění

---

³⁹ MIKA, O. J. et al. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava, 2012. s. 44.

⁴⁰ BAŠTECKÁ, B. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha, 2005. s. 239.

⁴¹ MV ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha, 2016. s. 46.

základních životních a hygienických podmínek evakuovaných osob a může být využito jak pro krátkodobé, tak i dlouhodobé ubytování.

2.5.4 Ukrytí

„Ukrytím je využití úkrytů a jiných vhodných prostorů, které se stavebními a jinými doplňkovými úpravami přizpůsobují k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými látkami a proti účinkům zbraní hromadného ničení“⁴². Dle Linharta⁴³ slouží ochrana obyvatelstva ukrytím výhradně pro případy ozbrojených konfliktů.

Základní členění úkrytů rozlišuje:

- improvizovaný úkryt, kterým je zpravidla předem vytipovaný vyhovující prostor bytů, domů, administrativních nebo jiných prostor, který lze upravit pro ochranu před dopady mimořádných událostí. Tyto úkryty mohou mít řadu podob a je nutné je vybírat dle konkrétních hrozeb, neboť například proti účinkům radioaktivního spadu či leteckým útokům je vhodné urytí v suterénních či sklepních prostorách s klenutými nebo železobetonovými stropy, zatímco proti úniku nebezpečných látek, zejména v době míru, je vhodnější ukrytí ve vyšších patrech budov nejlépe na odvrácené straně budovy od směru místa úniku těchto látek.⁴⁴
- stálý úkryt, který je možno chápat jako trvale ochranný prostor v podzemní části stavby či samostatně stojící. Lze je dále členit na tlakově odolné úkryty, stále tlakově neodolné úkryty a ochranné systémy podzemních dopravních staveb.⁴⁵ Kroupa s Říhou ve své práci z roku 2006 uvádějí, že v České republice existují kryty přibližně pro 12 % populace.⁴⁶ Fiala a Vilášek⁴⁷ v roce 2010 hovoří o krytech pro 10 % obyvatel.

---

⁴² KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I.* České Budějovice, 2011. s. 75.

⁴³ LINHART, P. *Některé otázky ochrany společnosti.* Praha, 2005. s. 24.

⁴⁴ MIKA, O. J. et al. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva.* Jihlava, 2012. s. 40.

⁴⁵ KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I.* České Budějovice, 2011. s. 77.

⁴⁶ KROUPA, M. a ŘÍHA, M. *Ochrana obyvatelstva.* Praha, 2006. s. 56.

⁴⁷ FIALA, M. a VILÁŠEK, J. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva.* Praha, 2010. s. 85.

3 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Dobrovolné hasičské spolky na území České republiky mají dlouhou historii. Nejpočetnějším z nich je Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS), jehož činnost je předmětem této bakalářské práce. Obsahem následujících stránek je proto charakteristika zkoumané organizace a některé její činnosti.

3.1 Charakteristika SH ČMS

„Máme dvě ruce. Jednu, abychom pomáhali sobě. Druhou, abychom pomohli druhým.“⁴⁸

SH ČMS je spolkem podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který působí na úseku požární ochrany ve smyslu zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Sídlem SH ČMS je Římská 2135/45, Vinohrady, 120 00 Praha 2 a je pokračovatelem organizací hasičstva, které dříve působily na území Čech, Moravy a Slezska a rovněž tak právním nástupcem Svazu požární ochrany ČSFR na území České republiky. Historie organizace sahá do roku 1991.⁴⁹

Výroční zpráva za rok 2021 konstatuje, že ke konci tohoto roku čítalo sdružení 358 897 členů organizovaných v 7 637 sborech dobrovolných hasičů. V řadách sdružení je také více než 61 000 dětí a mládeže do 18 let.⁵⁰

3.2 Organizační struktura a vztahy

Jak lze dále vyčíst ze stanov,⁵¹ tak vnitřní organizace SH ČMS je jak vertikální, tak horizontální. Vertikální orgány SH ČMS jsou tvořeny zpravidla v pěti stupních: ústřední, krajské, okresní nebo městské, okrskové a místní. Horizontální pak jako

---

⁴⁸ ŠPAČKOVÁ, I. *Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: výroční zpráva 2021*. Praha, 2022, s. 12.

⁴⁹ SH ČMS. *Stanovy hasičů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2021. [cit. 24.11.2022]

⁵⁰ ŠPAČKOVÁ, I. *Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: výroční zpráva 2021*. Praha, 2022, s. 11.

⁵¹ SH ČMS. *Stanovy hasičů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2021. [cit. 24.11.2022].

rozhodovací, výkonné, poradní a kontrolní. Schéma organizační struktury je součástí příloh této práce (Příloha II.).

Nahlédnuto z opačného pohledu, základní jednotkou SH ČMS jsou sbory dobrovolných hasičů, kterých, jak bylo uvedeno výše, bylo ke konci roku 2021 evidováno 7 637. Ty se v blízkém okolí sdružují v okrscích, ze kterých se skládá okresní sdružení hasičů a čtrnáct krajských sdružení hasičů. Všechna tato sdružení pak zastřešuje SH ČMS v jehož čele stojí starosta. Tím je aktuálně Ing. Monika Němečková.⁵²

3.3 Stanovy

Stanovy SH ČMS v čl. 5 upravují vztahy jednotlivých orgánů, které vycházejí z principu samostatnosti v rozhodování nižších a výkonných orgánů v záležitostech dotýkajících se jen jich, principu zasahovat, koordinovat a metodicky řídit nižší orgány ve věcech společného zájmu a principu podřízenosti nižších orgánů ve věcech řídicích a organizačních a podřízenosti výkonných orgánů orgánům rozhodovacím. Zřizované organizační jednotky neboli pobočné spolky jsou samostatnými právními osobami s neomezenou právní a majetkovou odpovědností. Tyto vznikají registrací u SH ČMS a zápisem do spolkového rejstříku příslušného soudu. Jsou jimi:⁵³

- krajská sdružení hasičů (dále jen KSH);
- okresní (městská) sdružení hasičů (dále jen OSH);
- okrsky;
- sbory dobrovolných hasičů (SDH);
- ústřední hasičské školy a Centrum hasičského hnutí;
- stravovací a ubytovací zařízení.

Základní cíle, podstatu a hlavní okruhy činnosti SH ČMS upravují čl. 2 a čl. 3, přičemž cíle jsou formulovány následovně:⁵⁴

- *„spolupůsobit při vytváření podmínek k účinné ochraně života a zdraví občanů a majetku před požáry a při poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných událostech, při nichž je v nebezpečí život, zdraví nebo majetek;*

---

⁵² ŠPAČKOVÁ, I. *Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: výroční zpráva 2021*. Praha, 2022.

⁵³ SH ČMS. *Stanovy hasičů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2021. [cit. 24.11.2022].

⁵⁴ Tamtéž.

- *vytvářet podmínky pro činnost s dětmi a mládeží, podporovat zdravý rozvoj jejich osobnosti, zejména pak jejich psychických, intelektuálních, mravních, sociálních a fyzických schopností, vést mladé členy k odpovědnosti za rozvoj své osobnosti, úctě k vlasti, přírodě a celému lidskému společenství jako i k dodržování preventivně výchovných zásad v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva a dalších mimořádných událostí;*
- *podporovat všeobecnou sportovní činnost svých členů s ohledem na zdravý rozvoj jejich osobnosti a jejich intelektuálních a tělesných schopností, zvyšování tělesné kondice v duchu zásad sportu pro všechny a zdravého životního stylu, sportovní reprezentaci a přípravu na ni a vytvářet podmínky pro tuto činnost;*
- *organizovat a podporovat činnost výkonu dobrovolnictví“.*

V souladu s citovanými cíli pak čl. 3 definuje hlavní okruhy činností, prostřednictvím kterých pomáhá veřejnosti. Jmenovitě jde o následující:⁵⁵

- ze svých členů vyhledává členy jednotek sboru dobrovolných hasičů (dále jen JSDH);
- provádí odbornou přípravu zájemců o získání odborné způsobilosti v oblasti požární ochrany (PO) a věnuje se preventivně-výchovné činnosti mládeže;
- likvidace požárů a jiných mimořádných událostí, především se podílí na odborné přípravě členů, velitelů, strojníků a dalších specialistů jednotek PO;
- při odstraňování následků mimořádných událostí;
- široká škála práce s dětmi a mládeží;
- organizace kulturních a jiných událostí;
- plnění úkolů ochrany obyvatelstva;
- informační a osvětové aktivity.

Shrneme-li předešlý text, tak lze konstatovat, že vedle širokého spektra činností je jednou ze zásadních oblastí zájmu SH ČMS výchovně-vzdělávací sféra. Výstupem pak může být konstatování, že tato činnost je realizována prostřednictvím pobočných spolků, které působí a právně jednají pod jednotným názvem „Ústřední hasičská škola“, příp. „Centrum hasičského hnutí“.

---

⁵⁵ SH ČMS. *Stanovy hasičů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2021. [cit. 24.11.2022].

3.4 Vzdělávání členů SH ČMS

SH ČMS ve spolupráci se svými vzdělávacími zařízeními a dalšími subjekty organizuje a koordinuje přípravu pro získání odbornosti svých členů v oblasti ochrany obyvatelstva. Konkrétně se jedná o přípravu v následujících odbornostech:⁵⁶

- Technik ochrany obyvatelstva, která je prováděna jako příprava člena jednotky SDH obce (podniku) a jejími hlavními tématy jsou činnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů obce či podniku v oblasti ochrany obyvatelstva;
- Specialista ochrany obyvatelstva, která je zaměřená na řízení bezpečnosti v obci, přípravu obce na mimořádné situace, organizaci a řízení záchranných prací v obci, obnovu území postiženého mimořádnou událostí a ochranu zaměstnanců v podniku při mimořádných událostech;
- Instruktor preventivně výchovné činnosti, kde jsou základními tématy otázky související s realizací preventivně výchovné činnosti z oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany, zásady a organizace provádění preventivně výchovné činnosti, její formy, metody apod..

Platí přitom, že hlavní forma přípravy uchazečů na některou z výše uvedených odborných zkoušek probíhá ve sboru dobrovolných hasičů, kde je člen registrován a dále za pomoci samostudia odborné literatury nebo dalších přípravných učebních textů dostupných na webových stránkách SH ČMS. Příprava ke zkouškám je dále realizována ve speciálních kurzech odborné přípravy ve spolupráci s KSH nebo s využitím vzdělávacích zařízení SH ČMS.⁵⁷

Jak již bylo uvedeno, tak výše zmíněné učební texty jsou volně dostupné na webových stránkách SH ČMS. Vedle přípravy členů na získání některé z uvedených odborností tak mohou sloužit i ostatním členům sdružení (neusilujících o získání odbornosti) či široké veřejnosti k rozšiřování svých rozhledů v této problematice.

Uvedené materiály byly spolu s dalšími zpracovány rovněž do zdařilé elektronické podoby, ve které jsou dostupné na veřejném e-learningovém portálu

---

⁵⁶ SH ČMS. *Metodický pokyn Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska k provádění přípravy k získání odbornosti v oblasti ochrany obyvatelstva a podmínek k získání odznaků odbornosti Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*. [online]. 2020. [cit. 23.1.2023].

⁵⁷ SH ČMS. *Metodický pokyn Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska k provádění přípravy k získání odbornosti v oblasti ochrany obyvatelstva a podmínek k získání odznaků odbornosti Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*. [online]. 2020. [cit. 23.1.2023].

provozovaném SH ČMS poskytujícím intenzivní přípravu a ověření nabytých znalostí pomocí cvičných testů.

Vedle uvedených vzdělávacích příležitostí jsou ze strany SH ČMS organizovány také semináře zaměřené na prohlubování získaných znalostí, získávání informací o nových předpisech a jejich změnách, o nových postupech a praxi v provádění praktické činnosti řešení ochrany obyvatelstva a výměnu praktických zkušeností. Na výběru vhodných témat seminářů se podílejí odborníci ochrany obyvatelstva Hasičského záchranného sboru Česká republiky a vysokých škol.⁵⁸

3.5 Zapojení členů SH ČMS do opatření ochrany obyvatelstva

Metodický pokyn starosty SH ČMS z roku 2016⁵⁹ hovoří o možnostech zapojení dobrovolných hasičů do úkolů ochrany obyvatelstva, přičemž v této souvislosti zmiňuje následující formy zapojení:

- Členstvím v jednotce požární ochrany, neboť *„jako výkonné prvky pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva působí především základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému, přičemž mezi základní složky patří i jednotky požární ochrany“*⁶⁰;
- Účastí v nevládních neziskových organizacích jejichž činnost je orientována zejména na poskytování humanitární pomoci;
- Jako člen sboru dobrovolných hasičů, které mohou organizovat skupiny dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva (dále jen SDOO) tvořené zpravidla členy nezařazenými do jednotky SDH obce. Úkoly SDOO jsou zejména doplňování a podpora celkové činnosti jednotky SDH obce (typicky v případech, kdy početní stav jednotky SDH obce nestačí či je tato jednotka vytížena jinou činností), případně SDOO přímo plní některé úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva v obci na základě dohody SDH se starostou obce, a to zejména v případech, kdy není

---

⁵⁸ SH ČMS. *Metodický pokyn Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska k provádění přípravy k získání odbornosti v oblasti ochrany obyvatelstva a podmínek k získání odznaků odbornosti Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*. [online]. 2020. [cit. 23.1.2023].

⁵⁹ SH ČMS. *Metodický pokyn SH ČMS pro starosty (starostky) SDH k vytváření skupin dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva a k zapojení SDH do preventivně výchovné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva*. [online]. 2016. [cit. 24.1.2023].

⁶⁰ Tamtéž, s. 1.

zřízena jednotka SDH. Konkrétními úkoly se zabývá příloha č. 1 daného metodického pokynu,⁶¹ která jmenuje například záchranné a likvidační práce (odstraňování malých překážek z vodního toku, stavba protipovodňových stěn, pomoc při pátrání a vyhledávání osob aj.), evakuace a nouzové přežití (informační podpora, pomoc při zřizování a činnosti evakuačního centra, využití základny SDOO pro krátkodobý pobyt osob bez přístřeší), nebezpečné látky (informační podpora), varování (zajištění náhradního způsobu varování, poskytování informací o slyšitelnosti koncových prvků varování) či humanitární pomoc (skladování, výdej, distribuce).

---

⁶¹ SH ČMS. *Příloha č. 1 k metodickému pokynu starosty SH ČMS č. 5 ze dne 16.6.2016: Možné úkoly skupin dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva SDH (SDOO)*. [online]. 2016. [cit. 24.1.2023].

4 Praktická část

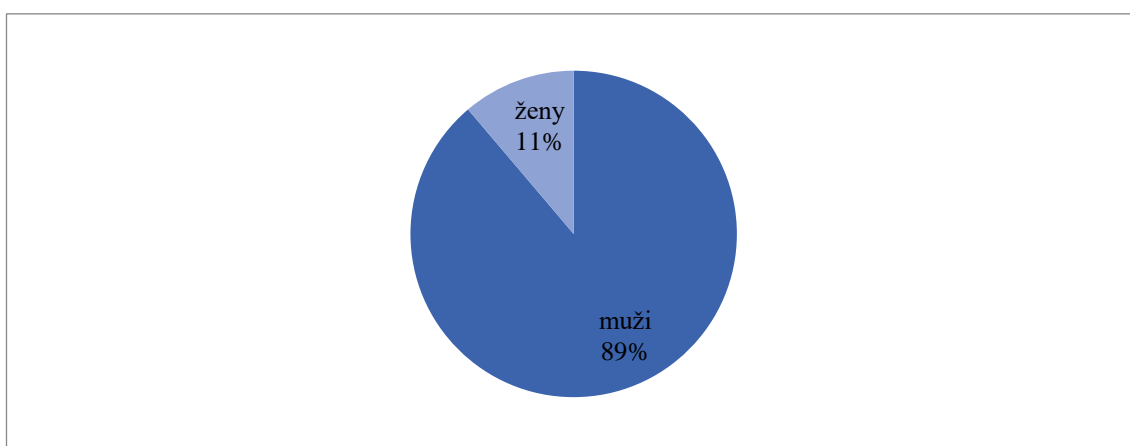
4.1 Výsledky šetření

V tomto oddíle jsou prezentovány výsledky dotazníkového šetření realizovaného v průběhu února 2023 mezi 89 členy SH ČMS. Výsledky jsou prezentovány postupně v pořadí, v jakém na otázky odpovídali respondenti. V některých pasážích jsou přítom citovány výroky respondentů často doslovně, a to z důvodu snahy o zachování maximální objektivity a autentičnosti. Jejich samotné uveřejnění tedy nevypovídá nic o názorech autora, nicméně některé tyto výroky či názory jsou v závěrečném shrnutí autorem diskutovány.

4.1.1 Základní informace

První otázkou dotazníku bylo zjišťováno pohlaví zúčastněných respondentů. V tomto ohledu nepřineslo šetření žádné překvapení, protože většinu respondentů tvořili muži, kterých bylo bezmála 90 %, viz graf 1.

Graf 1: Pohlaví respondentů (v %)⁶²

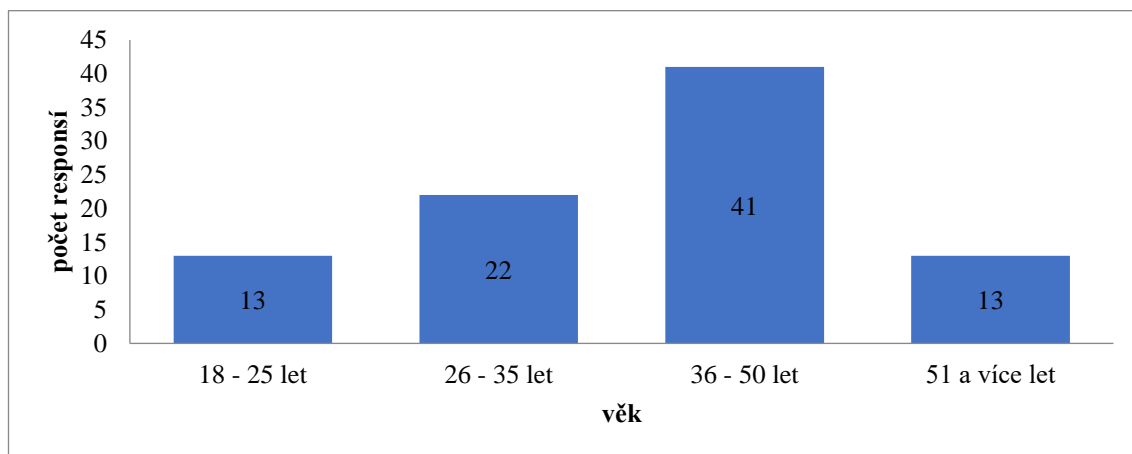

---

⁶² Vlastní zdroj

Poněkud pestřejší škálu odpovědí přinesla druhá otázka, kterou byl zjišťován věk respondentů. Ti vypisovali svůj věk přesně, přičemž nejmladšímu bylo 18 let, nejstaršímu pak 70 let. Z důvodu přehlednosti a lepší práce s daty byly tyto odpovědi autorem rozčleněny do několika věkových kategorií. Získaná data jsou graficky zpracována v grafu 2.

Graf 2: Věk respondentů (počet odpovědí)⁶³

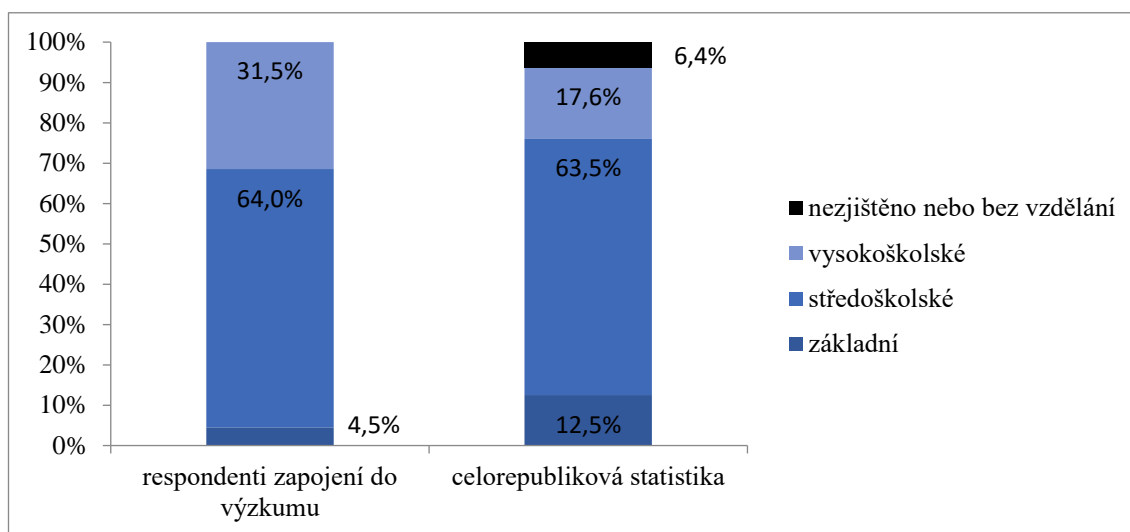

Za pozitivní lze považovat skutečnost, že do výzkumu byli zapojeni zástupci všech věkových kategorií, přičemž nejpočetněji byla zastoupena kategorie 36 – 50 let (41 respondentů, tedy bezmála polovina všech zúčastněných). Aniž by zde autor chtěl projevit jakékoli diskriminační postoje či předsudky, tak zejména od těchto (a samozřejmě také starších) respondentů lze již očekávat jistou vyzrálou a určité životní a snad i odborné zkušenosti.

---

⁶³ Vlastní zdroj

Graf 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů (v %) ⁶⁴

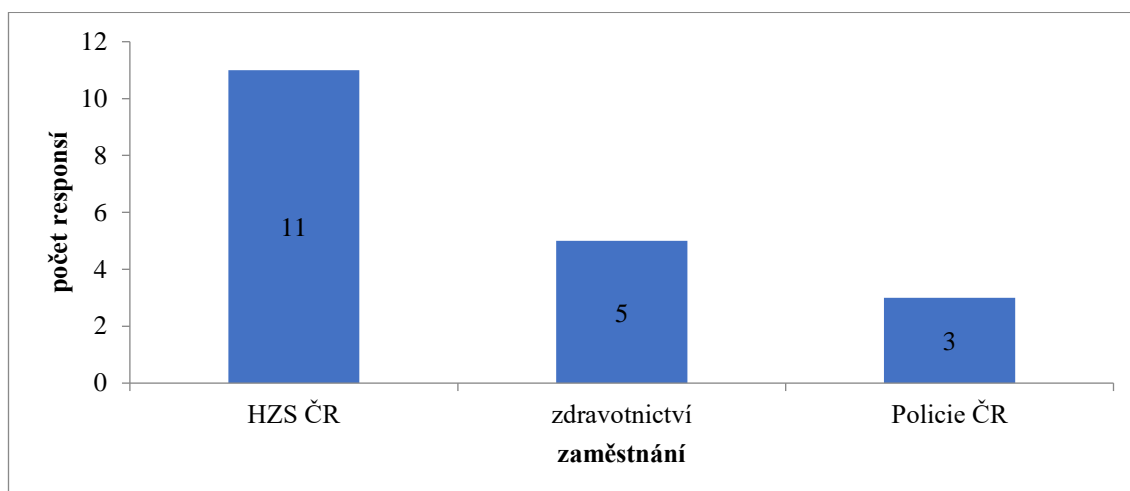

Výzkum se zabýval také otázkou, jaké je nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. To zachycuje levý sloupec v grafu 3. Pro ilustraci je vpravo uvedena statistika Českého statistického úřadu vzdělanosti osob starších 15 let za celou Českou republiku vycházející ze sčítání v roce 2021. Na základě komparace obou sloupců lze vyvodit závěr, že vzdělání respondentů zapojených do výzkumu je lehce nad celorepublikovým průměrem, přičemž tento rozdíl je tvořen především vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Nutno ovšem zdůraznit, že prezentované srovnání je pouze orientační, neboť autorovi této práce nejsou známy přesnější parametry šetření realizovaného Českým statistickým úřadem.

Čtvrtou otázkou dotazníku se zjišťovalo, jaké je civilní zaměstnání respondentů. Jednalo se o otevřenou otázku, respondenti tudíž měli možnost vyjádřit se vlastními slovy. Uváděli širokou škálu pracovních pozic počínaje učitelkou ZŠ, přes studenty, automechaniky, řidiče, pozice ve státní správě, rentiéra až po zaměstnání ve zdravotnictví, u policie nebo HZS ČR. Za účelem statistického zpracování přijatých odpovědí bylo nutno hledat v těchto odpovědích společné znaky, na základě kterých, by bylo možno je kvantifikovat. Nejčastěji se vyskytující odpovědi jsou zaznamenány v grafu 4.

⁶⁴ CZSO. Vzdělání. *Český statistický úřad* [online]. 2021. [cit. 24.2.2023]

Graf 4: Civilní zaměstnání respondentů (počet odpovědí)⁶⁵

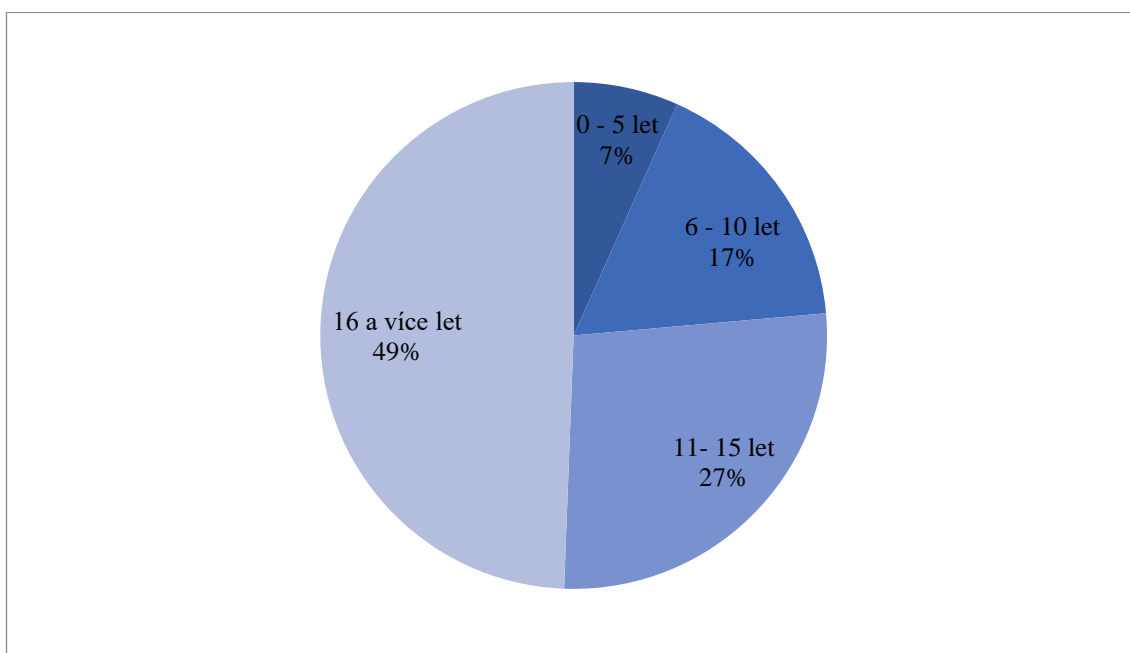
Účelem čtvrté otázky bylo zjistit, jaké je zastoupení profesionálních hasičů mezi respondenty (příp. širěji všech profesí zaměřených na pomoc druhým). Jak je patrné z grafu 4, tak mezi respondenty převládali příslušníci HZS ČR (11 respondentů, 12 %), následovaní zdravotníky (do této kategorie byli zařazeni jak lékaři, zdravotní sestry, příp. blíže nespecifikované odpovědi typu „zdravotnictví“ - 5 odpovědí, 6 %) a příslušníky Policie ČR.

Pátou položku dotazníku lze označit za „kontrolní“, neboť se prostřednictvím této otázky ověřovalo, zda jsou respondenti skutečně členy SH ČMS. S ohledem na způsob administrace dotazníků (uveřejněním na facebookovém profilu SH ČMS či využitím OSH coby prostředníků při zadávání) nebylo v možnostech autora tuto příslušnost jinak ověřit, a proto bylo nutné řešit situaci tímto způsobem. Všichni respondenti nicméně potvrdili svou příslušnost k SH ČMS. Poslední položkou úvodního bloku otázek bylo zjišťováno, jak dlouho jsou jednotliví respondenti členy SH ČMS, viz graf 5.

---

⁶⁵ Vlastní zdroj

Graf 5: Doba členství respondentů v SH ČMS (v letech)⁶⁶

Z grafu 5 je patrné, že převážná většina všech respondentů má u SH ČMS svou historii. Takřka polovina všech dotázaných jsou členy sdružení 16 a více let, dalších 27% pak označilo položku „11 – 15 let“ a pouhých 7 % respondentů jsou u SH ČMS relativně krátce (tzn. do pěti let). Lze tedy předpokládat, že by většina respondentů měla mít ucelený přehled o možnostech, které jim v oblasti přípravy a zapojení do realizace opatření ochrany obyvatelstva Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska nabízí.

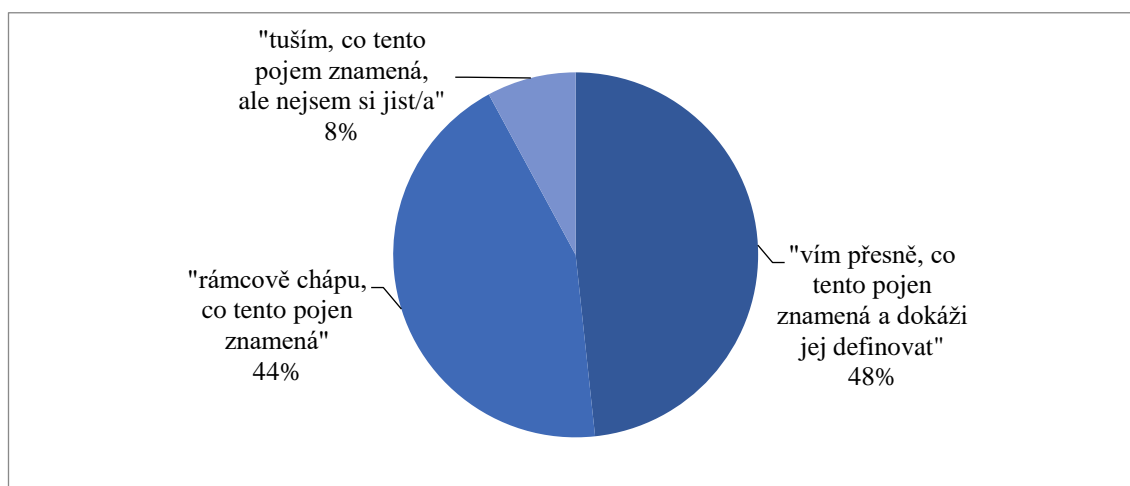
4.1.2 Ochrana obyvatelstva

Druhý, odborný blok otázek úvodem zjišťoval, nakolik je respondentům znám pojem „ochrana obyvatelstva“. V tomto případě byla otázka konstruována jako uzavřená, respondenti tedy vybírali z nabízených možností na základě svého subjektivního hodnocení. Jejich response jsou zaznamenány v grafu 6.

---

⁶⁶ Vlastní zdroj

Graf 6: Orientace respondentů v problematice ochrany obyvatelstva (v %) ⁶⁷

Pro autora bylo velmi uspokojivé, že drtivá většina respondentů vyjádřila přesvědčení, že mají určité povědomí o tom, co pojem „ochrana obyvatelstva“ znamená. Na základě grafu 6 lze vyslovit závěr, že takřka polovina všech dotázaných se dle svého subjektivního názoru v problematice plně orientuje, dalších 44 % alespoň částečně. Tyto dvě skupiny respondentů jsou pro další práci s daty klíčové. Naopak zbývajících 7 dotazníků (těch respondentů, kteří si nejsou jisti svou orientací v problematice) bylo vyřazeno, protože autor nepovažoval za vhodné dotazovat se takových respondentů na jejich hodnocení.

Pokud jde o samotnou informovanost členů SH ČMS v oblasti ochrany obyvatelstva, tak respondenti byli dotazováni v čem spatřují největší nedostatky. Ve snaze získat co možná nejhodnotnější informace byla otázka konstruována jako otevřená, proto bylo nutno hledat společné znaky v odpovědích respondentů, na základě kterých, bude možno tyto odpovědi kvantifikovat. Nejčastěji se vyskytující odpovědi jsou zaznamenány v tabulce 1.

⁶⁷ Vlastní zdroj

Tabulka 1: V čem spatřují nedostatky v oblasti informovanosti dobrovolných hasičů o problematice ochrany obyvatelstva sami členové SH ČMS?⁶⁸

málo školení	15
nedostatečná spolupráce a komunikace mezi SH ČMS, OSH, SDH a obcí	15
propagace, informovanost sami členové (jejich nedostatečná aktivita a zájem obecně)	7
nedostatek periodik a jiných materiálů	4

Jak vyplývá z tabulky 1, tak sami členové SH ČMS vidí největší nedostatky v oblasti informovanosti o problematice ochrany obyvatelstva především ve dvou oblastech – málo školení a nedostatečná spolupráce a komunikace mezi SH ČMS, OSH, SDH a obcí. Pokud jde o prvně jmenovanou kategorii, tedy málo školení, respondenti nejčastěji uváděli následující: „*příliš málo přednášek, případně školení ohledně OO*“, „*pouze základní školení, kromě předurčených jednotek*“, „*málo školení a nepravidelná školení (zpravidla u méně vytížených jednotek – JPO V.)*“, „*nedostatek odborné přípravy*“, „*je jich málo*“, „*hlavně v tom, že žádná informovanost není*“ či „*dobrovolní hasiči nejsou s celým systémem OO seznámeni*“. Pokud jde o druhou kategorii, tedy nedostatečnou kooperaci a komunikaci mezi SH ČMS, OSH, SDH a obcí, tak sem byly řazeny například odpovědi „*malá informovanost z ústředí SH ČMS*“, „*komunikace OSH s jednotlivými sbory, nezájem velitelů*“, „*prodleva v komunikaci a předávání informací*“, „*nedostatečná informovanost DH ze strany nadřazených sdružení*“. Jiní respondenti naopak uváděli, že informačních materiálů existuje dostatek, nicméně chybí jejich propagace a motivace (7 odpovědí) nebo chybí aktivita a zájem samotných členů si tyto informace prostudovat (4 odpovědi).

Následující otázkou bylo zjišťováno, jak úroveň této informovanosti zvýšit, přičemž respondentům byla stejně jako v předešlém případě položena otevřená otázka. Nejpočetněji zaznamenané odpovědi jsou uvedeny v tabulce 2.

⁶⁸ Vlastní zdroj

Tabulka 2: Jakým způsobem dosáhnout vyšší informovanosti členů SH ČMS v oblasti ochrany obyvatelstva?⁶⁹

více školení, cvičení, besed, přednášek	15
využití moderních technologií a sociálních sítí	12
informovanost je dostatečná	8
zlepšení komunikace a spolupráce ze strany SH ČMS	6
Možnost zapojení se do cvičení HZS ČR	4

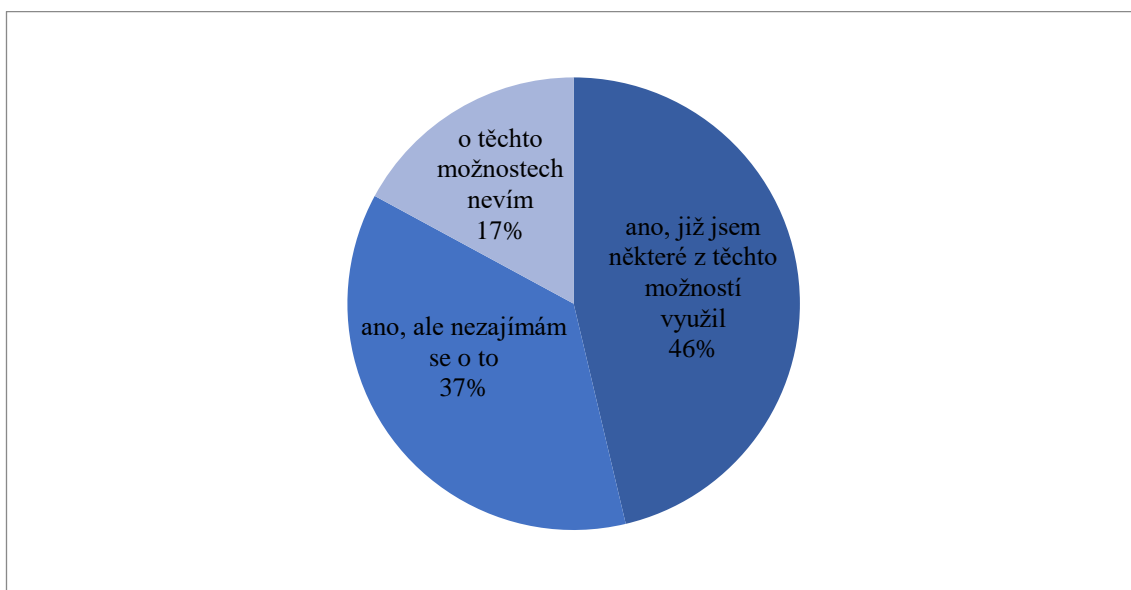
Shrneme-li tabulku 2, tak dle očekávání se zde nejčastěji objevovaly návrhy na vyšší počet různých školení, praktických cvičení, besed či přednášek (15 odpovědí). Respondenti zároveň často uvádějí, že přednášky a školení jsou „*nudné nalejvárný*“, chybí jim akce a praktické ukázky či cvičení. Další skupina respondentů považuje za nejefektivnější způsob zlepšení stávající situace využitím moderních technologií a sociálních médií, konkrétně hovoří o využití kanálu Youtube pro prezentaci výukových videí, propagaci v rámci sociálních sítí nebo využití aplikací pro mobilní telefony. Necelých 10 % respondentů uvedlo, že informovanost je dostatečná a není třeba cokoli měnit, 6 % respondentů projevilo nespokojenost s fungováním SH ČMS, především pak pokud jde o informovanost a přístup.

Jak je patrné, tak určitá část členů SH ČMS postrádá ze strany sdružení informační materiály, nabídky školení či e-learningový portál, a to navzdory skutečnosti, že vše uvedené v nějaké míře SH ČMS svým členům nabízí. Respondentům proto byla kladena otázka „Jste si vědom/a možnosti rozšiřovat své vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva v rámci SH ČMS (např. možnost získat odbornost SH ČMS technik ochrany obyvatelstva/specialista ochrany obyvatelstva/instruktor preventivně výchovné činnosti, semináře apod.)?“. Skladbu odpovědí ilustruje graf 7.

⁶⁹ Vlastní zdroj

Graf 7: Nakolik jsou členové seznámeni s možností rozšiřovat své vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva (v %)⁷⁰

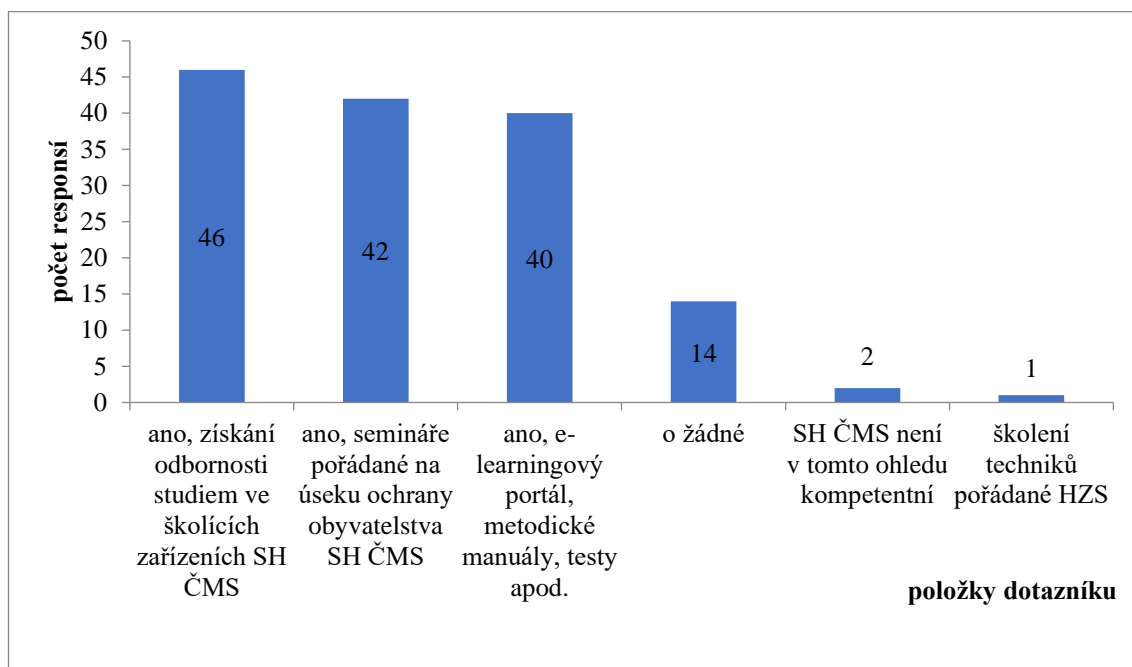
Lze shrnout, že převážná většina všech dotázaných si je daných možností vědoma. Téměř polovina všech respondentů rovněž některé z nabízených možností již využila. Nicméně 17 % (14 odpovědí) dotázaných uvedlo, že o těchto možnostech informována žádným způsobem nebyla.

V rámci další otázky se výzkum zajímal tím, nakolik jsou členové SH ČMS informováni o konkrétních vzdělávacích příležitostech. V tomto případě se jednalo o polouzavřenou otázku, kdy respondentům byly nabídnuty možnosti prezentované v teoretické části této práce (tedy získání odbornosti studiem ve školících zařízeních SH ČMS; semináře pořádané na úseku ochrany obyvatelstva; e-learningový portál, metodické manuály, online testy) a položka „jiné“, aby mohli zaznamenat příležitosti, které mohly být autorem opomenuty. Složení odpovědí je znázorněno v grafu 8.

---

⁷⁰ Vlastní zdroj

Graf 8: O jakých možnostech vzdělávání jsou členové SH ČMS nejčastěji informováni (počet odpovědí)⁷¹

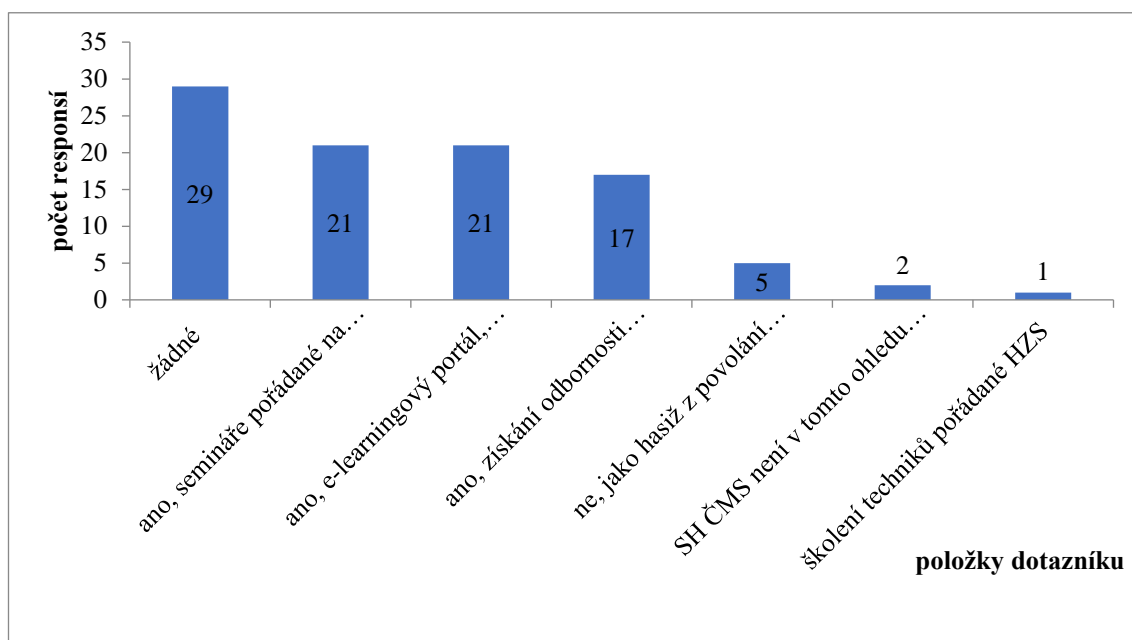

Na grafu 8 zaujme relativní vyrovnanost četnosti odpovědí u položek, které byly nabídnuty respondentům autorem šetření. Nejvíce respondentů je seznámeno s možností vzdělávání ve školících zařízeních SH ČMS (46 odpovědí, tedy 56 % všech dotázaných), o něco méně pak se semináři, případně vzděláváním pomocí e-learningového portálu, online manuálů a testů. Podobně jako v předešlém případě, tak 14 respondentů (17 %) neslyšelo o žádné z uvedených možností. V rámci položky „jiné“ bylo dvakrát uvedeno, že „SH ČMS není v tomto ohledu kompetentní“ a jednou zmíněno školení pořádané HZS, aniž by toto školení bylo respondentem blíže specifikováno.

Jak konkrétně jsou tyto možnosti využívány samotnými členy sdružení zjišťovala následující otázka. Respondentům zde byly ponechány totožné položky jako v předešlé otázce a odpovídali přitom na otázku, zda již některé z těchto možností využili. Odpovědi dotázaných jsou zaznamenány v grafu 9.

⁷¹ Vlastní zdroj

Graf 9: Jakých možností vzdělávání využívají členové SH ČMS (počet odpovědí)⁷²

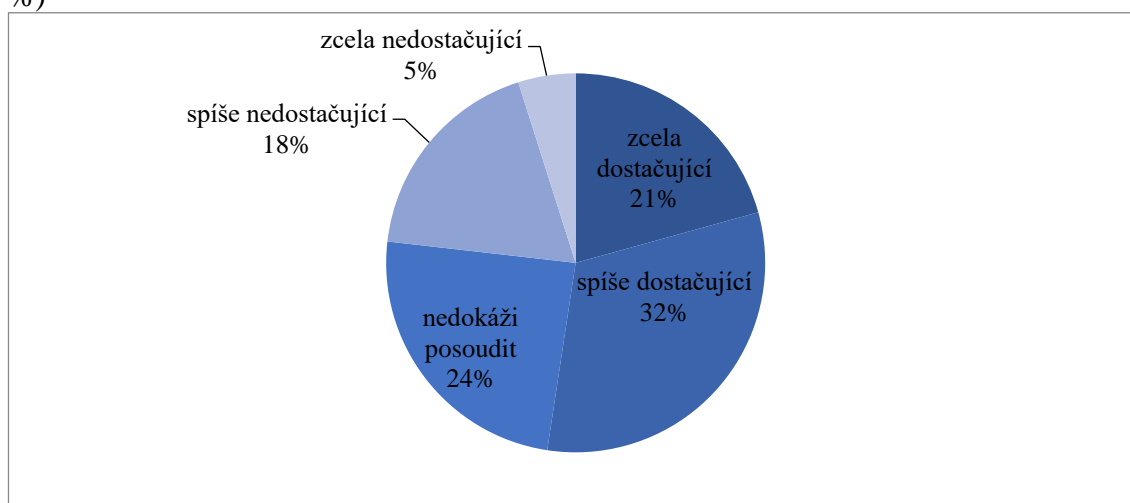

Na základě získaných odpovědí lze shrnout, že více než třetina respondentů (29 odpovědí) dosud žádnou z možností rozvoje nevyužila. Z nejčastěji využívaných způsobů vzdělávání využila shodně čtvrtina respondentů semináře na úseku ochrany obyvatelstva pořádané SH ČMS a možnosti samostudia prostřednictvím nástrojů dostupných na webových stránkách SH ČMS. Členové z řad příslušníků HZS ČR dále uváděli, že jako profesionálové jsou připravováni na jiné úrovni.

Respondenti také hodnotili nabízené možnosti vzdělávání ze strany SH ČMS. V tomto případě se jednalo o uzavřenou otázku využívající Likertovy škály, která je složena z výroků, na které respondent může odpovědět na škále reprezentující míru souhlasu. Získané odpovědi jsou graficky znázorněny v grafu 10.

⁷² Vlastní zdroj

Graf 10: Hodnocení nabízených možností vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva (v %)⁷³

Shrňme-li graf 10, tak můžeme konstatovat, že nadpoloviční většina respondentů hodnotí nabízené možnosti kladně, přičemž 21 % z nich volilo položku „zcela dostateční“, dalších 32 % pak opatrnější volbu „spíše dostateční“. Nespokojenost v tomto ohledu projevila bezmála čtvrtina dotázaných.

Respondenti byli dále formou otevřené otázky vyzváni, aby napsali, jaké další formy přípravy a vzdělávání by od SH ČMS ocenili. Jejich nejčastější odpovědi jsou zaznamenány v tabulce 3.

Tabulka 3: Jaké další formy přípravy a vzdělávání by respondenti ocenili od SH ČMS⁷⁴

nevím	11
praktická cvičení	7
žádné	5
více práce s dětmi	4
přiblížení školení/školení na úrovni OSH	3

Mezi odpověďmi respondentů převládala odpověď „nevím“ (11 respondentů), žádné (5 respondentů) a „praktická cvičení“ (7 respondentů). Nižší jednotky respondentů by považovali za smysluplné více se orientovat na práci s dětmi nebo přiblížení některých školení blíže k jednotlivým SDH, případně na úroveň OSH. Nejvíce ale zaujmou odpovědi, které se neopakovaly častěji. Ty nejzajímavější jsou odcitovány níže:

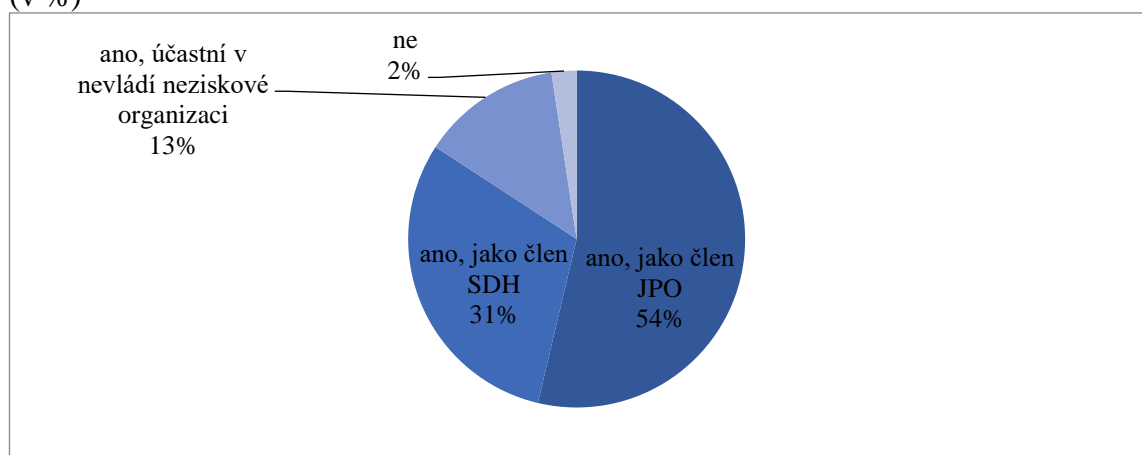
⁷³ Vlastní zdroj

⁷⁴ Vlastní zdroj

- „Vzhledem k tragickým výsledkům dosavadní vzdělávací činnosti směřované z ústředí (když nepočítám mládež) radši žádnou. Většina členů JPO je už rámcově nebo praxí připravena plnit úkoly na úseku OO. To i v rámci svého zaměstnání na KOIPS (zřejmě krajské operační a informační středisko – pozn. autora) vidím jako naprosto dostačující a nevidím jediný důvod pro investici financí i času do proškolení dalších lidí, kteří o to nemají zájem a než budou informace potřebovat, tak stejně většinu zapomenou“
- „Formou dynamických přednášek a odborných kurzů. Rovněž se domnívám, že by nebylo od věci vícedenní pracovní zařazení u HZS se zaměřením na oblast ochrany obyvatelstva a s cílem získat co nejvíce praktických zkušeností“
- „Pokud se nejedná o jednotku ORP (obec s rozšířenou působností – pozn. autora), tak obec nemá zájem o součinnost s dobrovolnými hasiči v přípravě. Situace se ale mění, když nastane situace s potřebou OO“

Na prvním výše citovaném výroku respondenta zaujme vedle relativně negativního (a argumenty podloženého) postoje k proškolení členů SH ČMS, kteří nejsou zároveň členy JPO, také kritika směřovaná ke vzdělávacím aktivitám SH ČMS, kdy respondent doslovně hovoří o tragických výsledcích dosavadního snažení. Vzhledem k proklamovanému pracovnímu zařazení respondenta tak lze jeho názor považovat za přínosný příspěvek, zejména v situaci, kdy v tomto názoru není osamocen.

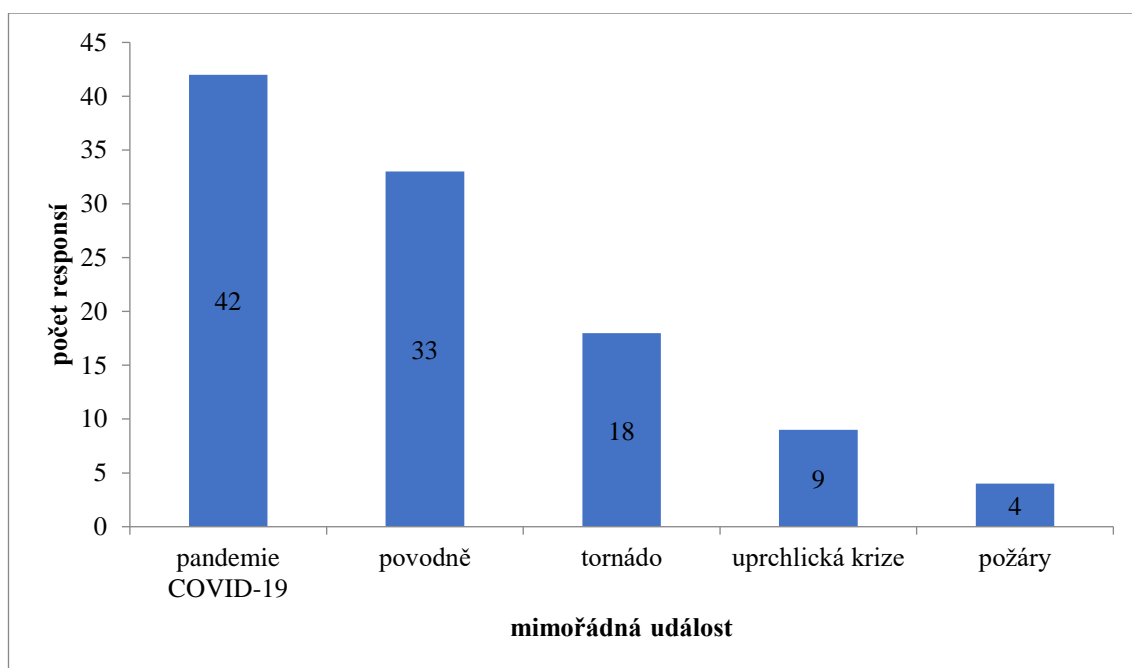
Graf 11: Podíl a způsoby zapojení respondentů do plnění úkolů ochrany obyvatelstva (v %)⁷⁵

⁷⁵ Vlastní zdroj

Předposlední otázkou se zjišťovalo, kolik dotázaných se někdy v minulosti podílelo na plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Z grafu 11 je patrné, že takřka všichni dotázaní se v minulosti do ochrany obyvatelstva zapojili. Nejčastěji se přitom zapojovali jako členové jednotky požární ochrany (44 odpovědí, 54 %), případně jako členové sboru dobrovolných hasičů (25 odpovědí, 31 %). Pouhá dvě procenta respondentů volila položku „ne“.

Graf 12: Události, při kterých se členové SH ČMS zapojovali do plnění úkolů ochrany obyvatelstva (počet odpovědí)⁷⁶

Jak je patrné z grafu 12, tak respondenti se v minulosti zapojovali do opatření ochrany obyvatelstva při většině významných událostí, které Českou republiku v posledních letech potkaly. Nejčastěji se přitom jednalo o pomoc při zvládnání pandemie COVID-19 (rozvoz zdravotnického materiálu, dezinfekce, asistence při očkování, zřizování očkovacích center apod.), k níž se přihlásilo 42 respondentů. O něco méně respondentů se pak podílelo na zvládnání povodní (33 respondentů), následků tornáda (18 respondentů) či uprchlické krize vyvolané konfliktem na Ukrajině (9 respondentů).

⁷⁶ Vlastní zdroj

4.2 Shrnutí a diskuse

Během realizace výzkumného šetření panovaly obavy, zda se do výzkumu zapojí také děti mladší 18 let, případně v jaké míře. Je nutné si uvědomit, že SH ČMS eviduje více než 61 000 členů mladších 18 let a s ohledem na využití Facebooku coby distribučního kanálu pro zadávání dotazníků – média velmi populárního především mezi mladou generací – se tyto obavy zdály být opodstatněné. Nakonec se tak nestalo a všichni respondenti uvedli věk 18 nebo více let, navíc drtivá většina z nich jsou členy spolku 6 a více let (polovina dokonce 16 a více let). Autor proto pracuje s myšlenkou, že respondenti jsou dospělí, plně svéprávní jedinci a mnoholetí členové SH ČMS. Mají proto s tímto subjektem své zkušenosti a měli by se proto orientovat v možnostech přípravy a zapojení do opatření ochrany obyvatelstva přinejmenším v rozsahu, jaký odpovídá míře jejich zájmu se v tomto ohledu angažovat. Třetina respondentů přitom dosáhla vysokoškolského vzdělání a necelé dvě třetiny respondentů středního. Především v důsledku vyššího podílu vysokoškolsky vzdělaných osob tak zkoumaný vzorek respondentů převyšoval v oblasti všeobecné vzdělanosti celorepublikový průměr. Respondenti byli téměř z 90 % muži. Mezi nimi bylo 11 profesionálních hasičů (tedy 12% zastoupení), 5 zdravotníků a 3 policisté.

Pokud jde o problematiku ochrany obyvatelstva, tak dle svého subjektivního hodnocení je s problematikou alespoň rámcově seznámena drtivá většina dotázaných členů. Pouze 7 respondentů z 89 dotázaných uvedlo, že si není jisto tím, co daný pojem znamená. Tyto dotazníky byly z další práce vyfiltrovány, protože hodnocení těchto respondentů by nemuselo být relevantní.

Někteří členové SH ČMS dále projeví názor, že by informovanosti členů spolku v otázkách ochrany obyvatelstva prospělo větší množství přednášek či školení, případně jejich přiblížení působišti respondentů. Těchto respondentů bylo bezmála 20 %. Stejným podílem byl zastoupen názor, dle kterého lze spatřovat nedostatky v komunikaci a spolupráci mezi SH ČMS a jednotlivými pobočnými spolky. Respondenti měli výhrady k nedostatečné komunikaci z ústředí SH ČMS vůči nižším spolkům, případně mezi spolky navzájem. Způsob komunikace mezi jednotlivými organizacemi nebyl blíže zkoumán a nelze jej proto hodnotit. Autorova zkušenost vycházející výhradně z realizovaného šetření je nicméně taková, že komunikace (přinejmenším ta elektronická) s jednotlivými představiteli SH ČMS nenaplnila autorova očekávání. Téměř 20% zastoupení tohoto názoru nelze zcela přehlížet. Jestliže pětina respondentů projeví zájem

o větší množství přednášek a školení a stejný podíl respondentů spatřuje nedostatky v komunikaci mezi jednotlivými organizacemi (a to zřejmě jak v horizontálním, tak vertikálním směru), tak zde lze spatřovat určitý prostor ke zlepšení. Ve prospěch SH ČMS je nicméně dlužno říct, že sdružení produkuje poměrně značné množství materiálů (a to jak výukových, tak informačních), tyto materiály jsou volně dostupné na funkčním a aktualizovaném webu, a to společně s poměrně zdařilým vzdělávacím portálem. Každý má tak možnost získat alespoň základní orientaci v problematice, byť formou samostudia. V případě zájmu zde lze zároveň dohledat informace potřebné pro získání oficiální odbornosti. Zde lze zřejmě hledat vysvětlení některých názorů hovořících o problémech plynoucích především z nedostatečného zájmu některých členů. S takovým názorem se lze ztotožnit. Je ale třeba si také uvědomit, že mnoho členů SH ČMS, případně jednotlivých SDH jsou pouze lidé se zájmem o spolkovou činnost, a tedy nikoli s touhou, potřebou či odvahou jakkoli se angažovat při mimořádných událostech. To koneckonců konstatovali i někteří respondenti.

S výše uvedeným koresponduje také skutečnost, kdy 37 % respondentů uvedlo, že si je vědomo možnosti rozšiřovat své vzdělání v daných oblastech, ale nicméně nemají o něj zájem. Necelá pětina respondentů o těchto možnostech ani není informována. Tato skutečnost by měla být zdůrazněna, protože i mezi těmito respondenty mohou být tací, kteří by při správné motivaci mohli být v kritických momentech užiteční. Přesto lze shrnout, že více než 80 % členů si je daných možností vědomo. Nadpoloviční většina dotázaných (56 %) přitom již slyšela o přípravě na získání oficiální odbornosti. Poměrně rozšířené je ale povědomí i o dalších možnostech vzdělávání – prostřednictvím seminářů či materiálů k samostudiu (v obou případech po 50 %). O jiných možnostech respondenti nehovořili. Každou z výše uvedených možností přitom reálně využila přibližně čtvrtina dotázaných. Samostatnou skupinou respondentů jsou pak profesionální hasiči, kteří jsou sice členy SH ČMS, ale připravování jsou v rámci svého povolání. Hodnotné mohou být rovněž výstupy z odpovědí na otázku č. 13. Dle těchto odpovědí vyjádřila spokojenost s nabízenými možnostmi rozvoje jen polovina respondentů, přičemž čtvrtina respondentů nechtěla hodnotit a poslední čtvrtina považuje tyto možnosti za nedostačující. I v tomto ohledu je proto možné uvažovat o zlepšení. Inspiraci je možno čerpat z odpovědí na otázku následující, dle které by nejvíce respondentů ocenilo praktická cvičení vyžadující více akce. Toho by bylo možné dosáhnout například užší spoluprací s HZS ČR. Je nicméně nutné klást si otázku, zda je toto smyslem SH ČMS, zda je to v zájmu společnosti a – a to především – zda by na to měli profesionální hasiči kapacity. To koresponduje

s názorem respondenta citovaného v předešlé podkapitole, dle kterého jsou členové JPO (a tedy i JSDH) připravováni dostatečně, zatímco členové SH ČMS věnující se primárně spolkové činnosti tuto formu přípravy nepotřebují. Bezesporu by to také představovalo jistou finanční zátěž.

Pokud se týká otázek na reálné zapojení respondentů SH ČMS do opatření ochrany obyvatelstva, tak naprostá většina všech respondentů (98 %) se v minulosti alespoň jednou do řešení nějaké mimořádné události již zapojila. Nejčastěji jako člen JPO či člen SDH, méně často pak pod záštitou jiných neziskových organizací. Zapojovali se přitom při většině významných událostí, které Českou republiku v posledních letech potkaly. Nejčastěji se jednalo o pomoc při zvládnání pandemie COVID-19 (rozvoz zdravotnického materiálu, dezinfekce, asistence při očkování, zřizování očkovacích center apod.), k níž se přihlásilo 42 respondentů. O něco méně respondentů se pak podílelo na zvládnání povodní (33 respondentů), následků tornáda (18 respondentů) či uprchlické krize vyvolané konfliktem na Ukrajině (9 respondentů).

4.3 Výzkumné hypotézy

Formulované hypotézy byly statisticky testovány prostřednictvím chí kvadrát testu o nezávislosti proměnných. Ten je založen na myšlence srovnání pozorovaných četností a tzv. očekávaných (spočtených) četností. Za tímto účelem tedy byly vytvořeny kontingenční tabulky obsahující četnosti v jednotlivých kategoriích. Následně byly vytvořeny tabulky očekávaných četností za předpokladu nezávislosti a pomocí chí kvadrát testu nezávislosti byly tyto hodnoty porovnány. Hladina významnosti zde byla stanovena na standardních 5 %. Jednotlivé výpočetní kroky i tabulky jsou z důvodu rozsahu zpracovány v přílohách této práce (Příloha III). Při rozhodování o platnosti či neplatnosti formulovaných hypotéz bylo použito srovnání hodnoty vypočteného testového kritéria s hodnotou kritického oboru. K výpočtům bylo užito funkcí softwaru MS Excel. Výsledná zjištění jsou zpracována v tabulce 4.

Tabulka 4: Výsledky testu hypotéz⁷⁷

Hypotéza	Rozhodnutí o hypotéze
H1: Orientace v problematice ochrany obyvatelstva souvisí s dobou členství respondentů u SH ČMS.	Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nulovou hypotézu $H1_0$ o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu $H1$.
H2: Povědomí o možnostech vzdělávání v rámci SH ČMS souvisí s dosaženým vzděláním respondentů.	Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nulovou hypotézu $H2_0$ o nezávislosti jednotlivých znaků přijímáme a zamítáme $H2$.
H3: Hodnocení nabízených vzdělávacích příležitostí ze strany členů SH ČMS souvisí s jejich dosaženým vzděláním.	Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nulovou hypotézu $H3_0$ o nezávislosti jednotlivých znaků přijímáme a zamítáme hypotézu $H3$.

Z tabulky 4 je patrné, že na základě výše popsaného postupu byla potvrzena hypotéza $H1$, kde byla zjištěna závislost mezi zkoumanými veličinami, tedy dobou členství u SH ČMS a alespoň rámcovou znalostí problematiky ochrany obyvatelstva. To je patrné i pohledem do kontingenční tabulky sestavené pro účely výpočtů (viz Příloha III, $H1$), neboť služebně mladší respondenti zde ve vztahu k služebně starším respondentům výrazně častěji uváděli, že s problematikou ochrany obyvatelstva nejsou příliš seznámeni. Hypotézy $H2$ a $H3$ hovořící o vztahu mezi dosaženým vzděláním a povědomím o možnostech vzdělávání, resp. jejich hodnocení, potvrzeny nebyly.

4.4 Výzkumné otázky

Předmětem následující podkapitoly je výtah nejdůležitějších zjištění vycházejících z výsledků výše prezentovaného šetření, který je strukturovaný s ohledem na otázky formulované v rámci kapitoly 1.

⁷⁷ Vlastní zdroj

V1: Jaké možnosti přípravy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva nabízí SH ČMS svým členům?

Odpovědi na první výzkumnou otázku do značné části vycházejí již z bádání realizovaného v rámci přípravy teoretické části práce. Přestože autor projevil značnou snahu již v této fázi, tak předpokládal, že mohl jisté vzdělávací příležitosti realizované pod taktovkou SH ČMS přehlédnout. Respondenti dostali prostor k doplnění, nevedli ale žádnou možnost, kterou by k této otázce bylo možno relevantně přiřadit. Lze tedy shrnout, že těmi nejvýznamnějšími možnostmi zůstává studium ve školících zařízeních SH ČMS, jimi a jejich pobočnými spolky pořádané semináře, případně materiály dostupné na webových stránkách sdružení.

V2: Jak jsou tyto možnosti ze strany členů SH ČMS hodnoceny?

Zde autor vychází především z odpovědí na otázku č. 13, dle kterých vyjádřila spokojenost s nabízenými možnostmi rozvoje jen polovina respondentů, přičemž čtvrtina respondentů nechtěla hodnotit a poslední čtvrtina považuje tyto možnosti za nedostačující. Takové hodnocení nelze považovat za zcela uspokojivé, protože čtvrtinu nespokojených respondentů nelze považovat za bezvýznamnou menšinu. Sami respondenti by přitom ocenili více praktických cvičení. Lze nicméně oprávněně diskutovat, zda je toto účelem SH ČMS. Tato otázka je podrobněji diskutována v podkapitole 4.2.

V3: Jakým způsobem jsou členové SH ČMS zapojováni do realizace opatření ochrany obyvatelstva?

Pokud se týká otázek na reálné zapojení respondentů SH ČMS do opatření ochrany obyvatelstva, tak naprostá většina všech respondentů se v minulosti alespoň jednou do řešení nějaké mimořádné události již zapojila. Nejčastěji jako člen JPO či člen SDH, méně často pak pod záštitou jiných neziskových organizací. Zapojovali se přitom při většině významných událostí, které Českou republiku v posledních letech potkaly (COVID-19, tornádo, povodně, uprchlická krize).

Závěr

Primárním cílem bakalářské práce bylo zkoumání možností členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při přípravě a realizaci opatření ochrany obyvatelstva. V zájmu naplnění tohoto cíle bylo, vedle studia odborných a informačních materiálů, realizováno dotazníkové šetření zaměřené přímo na členy zkoumané organizace. Výstupy tohoto šetření jsou zpracovány v předešlé části práce, lze nicméně shrnout, že SH ČMS není k otázkám souvisejícím s ochranou obyvatelstva hluchá, ba naopak. Za tímto účelem produkuje informační a vzdělávací materiály, provozuje e-learningový portál, pořádá školení a semináře, případně pomáhá s přípravou budoucích členů JSDH. Vedle toho se věnuje práci s dětmi, v rámci které, je v dětech toto povědomí pěstováno.

Navzdory uvedenému však někteří členové projevují jistou míru nespokojenosti nebo naopak konstruktivněji volají po častější a širší nabídce přípravy, zejména pak formou praktických cvičení. Tato skupina respondentů by nicméně zasloužila bližší zkoumání, především pokud jde o jejich motivy, schopnosti a zájem reálně se do plnění úkolů ochrany obyvatelstva zapojovat, což může být perspektivou budoucího bádání. Teprve poté lze věcněji diskutovat o jejich případné přípravě a využití. Během šetření byl rovněž zaznamenán relativně vysoký počet názorů kritizujících komunikaci a spolupráci v rámci SH ČMS, a to jak ve směru vertikálním, tak horizontálním. I tento problém by proto zasluhoval bližší zkoumání, stejně jako úspěšnost sdružení v plnění proklamovaných cílů (například pokud jde o pomoc s doplňováním a přípravou členů JSDH). Přesto lze závěrem konstatovat, že drtivá většina členů s ambicí být užitečný při řešení následků mimořádných událostí je schopna alespoň v určité míře tuto ambici naplňovat.

Vedlejším cílem bakalářské práce byla charakteristika Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, zaměření výcviku a školení, úpravy vnitřních předpisů a metodických programů. Těmto otázkám se autor věnoval především v rámci třetí kapitoly této bakalářské práce.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAŠTECKÁ, B. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada, 2005. 300 s. ISBN 978-80-247-6715-4.
2. FIALA, M. a VILÁŠEK, J. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Karolinum, 2010. 210 s. ISBN 978-80-246-1856-2.
3. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
4. HLAĎO, P. *Úvod do pedagogického výzkumu pro učitele středních škol*. Brno: ICV, Mendelova univerzita v Brně, 2011. ISBN 978-80-7375-544-7.
5. KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií*, 2011. 109 s. ISBN 978-80-87472-06-4.
6. KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: SPBI, 2005. ISBN 80-866634-70-1.
7. KROUPA, M. a ŘÍHA, M. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex, 2006. 104 s. ISBN 978-80-86795-33-1.
8. LINHART, P. *Některé otázky ochrany společnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2005. 95 s. ISBN 80-866440-43-4.
9. MARTÍNEK, B. *Ochrana obyvatelstva I.: skripta*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. 133 s. ISBN 978-80-7251-298-0.
10. MIKA, O. J. et al. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2012. 102 s. ISBN 978-80-87035-67-2.
11. MV ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016. 129 s.
12. MV ČR – generální ředitelství HZS ČR. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2015. 323 s. ISBN 978-80-86466-62-0.

13. MV ČR – generální ředitelství HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2020. 34 s.
14. NAVRÁTIL, L. *Ochrana obyvatelstva*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006. 62 s. ISBN 80-7040-880-4.
15. SKUTIL, M. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
16. ŠPAČKOVÁ, I. *Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: výroční zpráva 2020*. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2021. 151 s.
17. ŠPAČKOVÁ, I. *Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: výroční zpráva 2021*. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2022. 94 s.

Elektronické zdroje

1. BESNAD, M. et al. Zpráva o jaderném odpadu ve světě: Zaměřeno na Evropu. *Heinrich Böll-Stiftung* [online]. 2019. [cit. 24.2.2023]. Dostupné z: https://cz.boell.org/sites/default/files/2020-06/WNWR%202019%20CZ%20full%20version_0.pdf
2. CZSO. Vzdělání. *Český statistický úřad* [online]. 2021. [cit. 24.2.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vzdelani>
3. HZS ČR. Varování obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2022. [cit. 19.11.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
4. NYE, J. S. Is Military Power Becoming Obsolete? *Project Syndicate* [online]. 2010. [cit. 18.11.2022]. Dostupné z: <https://www.project-syndicate.org/commentary/is-military-power-becoming-obsolete-2010-01>
5. SH ČMS. *Metodický pokyn SH ČMS po starosty (starostky) SDH k vytváření skupin dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva a k zapojení SDH do preventivně výchovné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva*. [online]. 2016. [cit. 24.1.2023]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/index.php/usek-ochrany-obyvatelstva/dokumenty/114-metodicky-pokyn-k-vytvoreni-skupin-dobrovolniku>

6. SH ČMS. *Příloha č. 1 k metodickému pokynu starosty SH ČMS č. 5 ze dne 16.6.2016: Možné úkoly skupin dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva SDH (SDOO)*. [online]. 2016. [cit. 24.1.2023]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/index.php/usek-ochrany-obyvatelstva/dokumenty/114-metodicky-pokyn-k-vytvareni-skupin-dobrovolniku>
7. SH ČMS. *Metodický pokyn Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska k provádění přípravy k získání odbornosti v oblasti ochrany obyvatelstva a podmínek k získání odznaků odbornosti Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*. [online]. 2020. [cit. 23.1.2023]. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/ochrana-obyvatelstva/metodicke-manualy/MP_c_1_2020__Odbornosti_OO_23_1_2020.pdf
8. SH ČMS. *Stanovy hasičů Čech, Moravy a Slezska*. [online]. 2021. [cit. 24.11.2022]. Dostupné z: http://www.oshps.cz/vv/stanovy_sh.pdf
9. ŠUMNÝ, J. Ukrajinci si stěžují, že je nechtějí pouštět do krytů. *Seznam zprávy* [online]. 2022. [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-ukrajinci-si-stezuji-ze-je-nechteji-poustet-do-krytu-217847>
10. WAISOVÁ, Š. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti. *Global Politicis: časopis pro politiku a mezinárodní vztahy* [online]. 2004, č. 3. [cit. 15.11.2022]. ISSN 1213-7685. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/124/pdf>

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
2. Vyhláška č. 380/2002 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- ŘEHKA, K. Interview. In *Interview ČT24*. TV, ČT24, 5. října 2022, 18:28.

Seznam zkratek

HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KSH	Krajské sdružení hasičů
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OSH	Okresní sdružení hasičů
SDH	Sdružení dobrovolných hasičů
SDOO	Skupina dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Seznam tabulek a grafů

- Graf 1: Pohlaví respondentů
- Graf 2: Věk respondentů
- Graf 3: Vzdělání respondentů
- Graf 4: Civilní zaměstnání respondentů
- Graf 5: Doba členství respondentů v SH ČMS
- Graf 6: Orientace respondentů v problematice ochrany obyvatelstva
- Graf 7: Nakolik jsou členové seznámeni s možností rozšiřovat své vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva
- Graf 8: O jakých možnostech vzdělávání jsou členové SH ČMS nejčastěji informováni
- Graf 9: Jakých možností vzdělávání využívají členové SH ČMS
- Graf 10: Hodnocení nabízených možností vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva
- Graf 11: Podíl a způsoby zapojení respondentů do plnění úkolů ochrany obyvatelstva
- Graf 12: Události, při kterých se členové SH ČMS zapojovali do plnění úkolů ochrany obyvatelstva
- Tab. 1: Oblasti, v nichž spatřují nedostatky v informovanosti dobrovolných hasičů o problematice ochrany obyvatelstva sami členové SH ČMS
- Tab. 2: Možné způsoby dosažení vyšší informovanosti v oblasti ochrany obyvatelstva dle respondentů
- Tab. 3: Další formy přípravy a vzdělávání, které by respondenti ocenili od SH ČMS
- Tab. 4: Výsledky testu hypotéz

Seznam příloh

Příloha I: Přepis použitého dotazníku

Příloha II: Schéma organizační struktury SH ČMS

Příloha III: Statistické testování hypotéz

Příloha I: Přepis použitého dotazníku

Vážení respondenti,

mé jméno je Patrik Páleník a jsem studentem posledního ročníku studijního programu bezpečnostně právní činnost. V rámci své bakalářské práce realizuji dotazníkové šetření, jehož cílem je zkoumání možností členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska při přípravě a realizaci ochrany obyvatelstva.

Prosím Vás tímto o chvilku Vašeho času při vyplňování tohoto dotazníku a zároveň apeluji na svědomité vyplnění. Dotazník je zcela anonymní.

Děkuji za spolupráci!

1. Jste:

- muž
- žena

2. Napište svůj věk ....

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské
- vysokoškolské

4. Jaké je Vaše zaměstnání? ....

5. Jste členem Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska?

- ano
- ne

6. Kolik let jste členem SH ČMS?

- 0-5 let
- 6-10 let
- 11-15 let
- 16 a více let

7. Nakolik je Vám znám pojem ochrana obyvatelstva?

- vím přesně, co tento pojem znamená a dokážu jej definovat
- rámcově chápu, co tento pojem znamená

- tuším, co tento pojem znamená, ale nejsem si jist
- nevím, co tento pojem znamená

8. V čem spatřujete nedostatky v oblasti informovanosti členů SH ČMS o problematice ochrany obyvatelstva? ....

9. Jakým způsobem by dle Vašeho názoru bylo možno zvýšit informovat členů SH ČMS o problematice ochrany obyvatelstva? ....

10. Jste si vědom/a možnosti rozšiřovat své vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva v rámci SH ČMS (např. možnost získat odbornost SH ČMS technik ochrany obyvatelstva/specialista ochrany obyvatelstva/instruktor preventivně výchovné činnosti, semináře apod.)? Vyberte jednu z možností.

- ano, již jsem některé z těchto možností využil
- ano, ale nezajímám se o to
- o těchto možnostech nevím

11. O jakých možnostech vzdělání v rámci SH ČMS v oblasti ochrany obyvatelstva jste již někdy slyšel/a? Vyberte jednu nebo více možností.

- získání odbornosti studiem ve školících zařízeních SH ČMS
- semináře pořádané na úseku ochrany obyvatelstva SH ČMS
- e-learningový portál, metodické manuály, testy apod.
- jiné ....

12. Využil/a jste již některou z možností vzdělání v rámci SH ČMS v oblasti ochrany obyvatelstva? Vyberte jednu nebo více možností.

- získání odbornosti studiem ve školících zařízeních SH ČMS
- semináře pořádané na úseku ochrany obyvatelstva SH ČMS
- e-learningový portál, metodické manuály, testy apod.
- jiné ....

13. Jak hodnotíte nabízené možnosti vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva v rámci SH ČMS? Vyberte jednu z možností.

- zcela dostačující
- spíše dostačující
- nedokážu posoudit
- spíše nedostačující
- zcela nedostačující

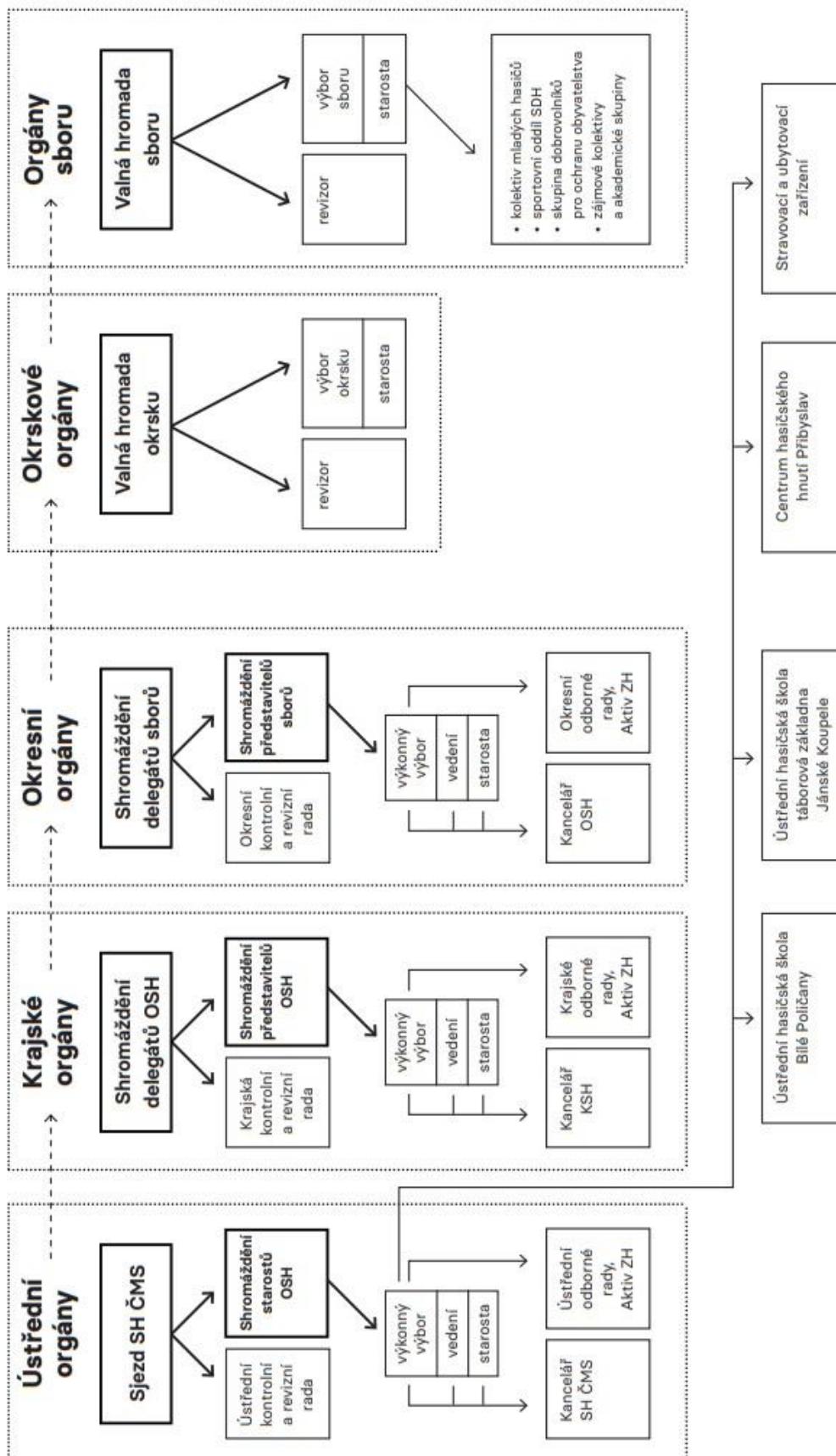
14. Jakou další formu přípravy či vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva byste od SH ČMS ocenil/a? ....

15. Podílel/a jste se někdy osobně na plnění úkolů ochrany obyvatelstva? Vyberte jednu z možností.

- ano, jako člen jednotky požární ochrany
- ano, účastí v nevládní neziskové organizaci
- ano, jako člen sboru dobrovolných hasičů
- ne

16. Do jakých opatření ochrany obyvatelstva jste se v minulosti zapojil/a (např. opatření v souvislosti s pandemií COVID-19 jako rozvoz zdravotnického materiálu, povodně, tornádo apod.)? .....

Příloha II: Schéma organizační struktury SH ČMS

Příloha III: Statistické testování hypotéz

H1: Orientace v problematice ochrany obyvatelstva souvisí s dobou členství respondentů u SH ČMS.

1) Hypotézy

H₁₀: neexistuje vztah mezi uvedenými znaky

H₁: existuje vztah mezi uvedenými znaky

2) Skutečné četnosti

	přesná znalost problematiky	rámcová znalost problematiky	slabá znalost	Celkem
0-10 let	10	8	5	23
11 a více let	33	31	2	66
Celkem	43	39	7	89

3) Očekávané četnosti

	přesná znalost problematiky	rámcová znalost problematiky	slabá znalost	Celkem
0-10 let	11,11	10,08	1,81	23
11 a více let	31,89	28,92	5,19	66
Celkem	43	39	7	89

4) Testové kritérium

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}} = 8,311$$

5) Kritická hodnota

$$X_{(1-\alpha)} = 5,991$$

6) Rozhodnutí

Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nulovou hypotézu H₁₀ o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H₁.

H2: Povědomí o možnostech vzdělávání v rámci SH ČMS souvisí s dosaženým vzděláním respondentů.

1) Hypotézy

H₂₀: neexistuje vztah mezi uvedenými znaky

H2: existuje vztah mezi uvedenými znaky

2) Skutečné četnosti

	ano, již využito	ano, nezájem	Neví	celkem
vysokoškolské	13	8	6	27
nižší	25	22	8	55
celkem	38	30	14	82

3) Očekávané četnosti

	ano, již využito	ano, nezájem	Neví	celkem
vysokoškolské	12,51	9,88	4,61	27
nižší	25,49	20,12	9,39	55
celkem	38	30	14	82

4) Testové kritérium

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}} = 1,187$$

5) Kritická hodnota

$$X_{(1-\alpha)} = 5,991$$

6) Rozhodnutí

Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nulovou hypotézu H₂₀ o nezávislosti jednotlivých znaků přijímáme a zamítáme H2.

H3: Hodnocení nabízených vzdělávacích příležitostí ze strany členů SH ČMS souvisí s jejich dosaženým vzděláním.

1) Hypotézy

H₃₀: neexistuje vztah mezi uvedenými znaky

H₃: existuje vztah mezi uvedenými znaky

2) Skutečné četnosti

	Dostačující	neumím posoudit	nedostačující	celkem
vysokoškolské	13	5	9	27
nižší	30	15	10	55
celkem	43	20	19	82

3) Očekávané četnosti

	dostačující	neumím posoudit	nedostačující	celkem
vysokoškolské	14,16	6,59	6,26	27
nižší	28,84	13,41	12,74	55
celkem	43	20	19	82

4) Testové kritérium

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}} = 2,502$$

5) Kritická hodnota

$$X_{(1-\alpha)} = 5,991$$

6) Rozhodnutí

Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nulovou hypotézu H₃₀ o nezávislosti jednotlivých znaků přijímáme a zamítáme hypotézu H₃.